

ДНЕВНИКЪТЪ

(стенографически)

на

ХІІ^{то} Обикновено Народно Събрание

(първа извънредна сесия).

XLIII заседание, събота, 22 юний 1902 г.

(Отворено въ 3 ч. и 10 м. слѣдъ пладнѣ подѣ прѣдседателството на подпрѣдседателя г. Д. К. Поповъ.)

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: (Звъни.)
Засѣданието се отваря.

Моля г. секретаря да прочете списъка на г. г. народнитѣ прѣдставители.

Секретарь П. Ковачевъ: (Прочита списъка.
Отсъствуватъ г. г. народнитѣ прѣдставители: И. Веселиновъ, В. Димчевъ, Д. Зографски, П. Калининъ, Д. Манчовъ, П. Марковъ, Е. Начевъ, П. Пешевъ, М. Такевъ, Т. Теодоровъ, К. Калчовъ и Д. Христовъ.)

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Отъ 178 души народни прѣдставители отсъствуватъ 12 души. Има законното число народни прѣдставители — засѣданието се продължава.

Има да съобща на Народното Събрание, че отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието сж постигнали двѣ проекто-рѣшения: първото е за приемане на държавна служба австрийския подданикъ Иванъ Травницки, майсторъ по рѣзбарството, другото е за изплащане на пѣтющия майсторъ по ножарството, Максимилианъ Францлъ, 83 л. и 92 ст. златни за пѣтни разноски по дохождането му въ България и по прѣнасянето на инструментитѣ му отъ Виена до София. Съ тѣхъ ще се постигнѣ по установения редъ.

Прѣди да пристѣпимъ къмъ дневния редъ, ще съобща още, че е разрѣшенъ отпускъ по болестъ на Старозагорския народенъ прѣдставителъ г. В. Димчевъ 8 дена.

Г. Кирковъ: Азъ искамъ да направя на г. Министра на Търговията и Земледѣлието едно питане.

Както ви е извѣстно, прѣди нѣколко дена моятъ другаръ г. Димитровъ направи едно питане на г. министра, относително станалата стачка въ Варна.

Въ отговоръ на туй г. министърътъ отговори, че ще направи нужното изслѣждане. И наистина, г. министърътъ, за да спомогне на едно споразумѣние между възстаналитѣ работници и дирекцията на фабриката, изпрати специаленъ отъ тукъ свой пратеникъ. Този пратеникъ, заедно съ дирекцията и прѣдставителя на работницитѣ, е наистина сполучилъ да се дойде до едно споразумѣние — дирекцията е приела извѣстни искания и работницитѣ се съгласили върху туй. Слѣдъ това обявено било, че стачката се прѣкратава, че дирекцията нѣма да уволнява никого и работата ще се почне слѣдующия понедѣльникъ наново. Това е станало въ присѣдствието на пратеника на министерството, въ присѣдствието на директора на фабриката, въ присѣдствието на прѣдставителя на работницитѣ и въ присѣдствието на окръжния управителъ на Варна; обаче, веднага слѣдъ заминаването на министерския пратеникъ, дирекцията е счела за необходимо да скжса даденитѣ си обѣщания, тѣй да се каже, да измами работницитѣ и е почнала да уволнява работницитѣ, отъ което тия послѣднитѣ се принудили да се обявятъ въ стачка — оставямъ настрана моралната страна на работата, защото, вѣроятно, дирекцията може да се смѣе на Народното Събрание, когато се говори за моралъ и когато говоренето се отнася до интереса на кесията. Въ дадения случай, мене ме интересува единъ въпросъ, на който отговора бихъ искалъ да чуя отъ г. Министра на Търговията и Земледѣлието. Постѣпката на дирекцията на фабриката е едно нечувано нѣщо, една постѣпка нечувана, че самото Министерство на Търговията и Земледѣлието не може да упражни извѣстенъ авторитетъ върху една фабрика, която се ползува съ дадени привилегии отъ страна на държавата, когато тя знае, че въ нашата държава

липсватъ всекакви закони, които да регулиратъ отношенията между работниците и господаритѣ. Като имамъ това прѣдъ видъ, на мене се явява тая постѣпка много чудна, и азъ бихъ желалъ да чуя отъ г. Министра на Търговията и Земледѣлието, какво поведение мисли да вземе по поводъ на тази случка и какъ мисли да запази, най-сетѣ, ако не интереситѣ на работниците, то, въ всеки случай, престижа и достолѣието на държавата, която въ дадения случай по единъ най-непозволенъ и най-недостолѣенъ начинъ е нахърнена.

Министъръ П. Абрашевъ: Г-да народни прѣдставители! Какво чухте отъ г. запитвача, дѣйствиелно, такава печална случка имаше въ фабриката въ Варна. За да уреди недоразумѣнията между дирекцията на фабриката и между работниците, азъ изпратихъ инспектора по търговията и занаятитѣ, който съ една телеграма прѣди нѣколко дена ми съобщи, че всички недоразумѣния между дирекцията на фабриката и между работниците сж били уравниени, че работниците сж били започнали работата вече и че всичко е тръгнало въ редъ. Сега се научавамъ, че слѣдъ заминаването на нашия пратеникъ, дирекцията се отказала отъ обѣщанията, които е дала. Слѣдъ като тя е била дала дума да не уволнява нито одного отъ работниците, които сж взели участие въ стачката, тя — дирекцията — е започнала да уволнява, като е отишла въ разрѣзъ на онова, което е наредено по-рано. Казвамъ ви, сега узнавамъ туй нѣщо отъ телеграмата, която държи въ ръцѣтъ си г. Кирковъ. (Г. Кирковъ: Тя е до Васъ, г-нъ министре!) Не съмъ получилъ такава. Азъ виждамъ, че тя е получена едвамъ въ 11¹/₂ ч. тази сутринъ, а азъ въ 11¹/₂ не бѣхъ въ министерството, а въ Министерския Сѣвътъ. Мога да увѣря г. Киркова, че азъ ще направя дълга си и ако не успѣя — впрочемъ, въ туй азъ не вѣрвамъ — и ако не успѣя да запази интереситѣ на работниците, въ всекой случай, азъ ще накарамъ фабриката да зачита престижа на министерството.

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Пристигаме къмъ дневния редъ. Докладчикътъ на просетарната комисия г. Вжжаровъ има думата.

Докладчикъ П. Вжжаровъ: Г-да народни прѣдставители! Ще докладвамъ подаденото до Х-то Обикновено Народно Сѣбрание прошение отъ Бръшленския селско-общински кметъ, Тутраканска околия, съ което моли отъ името на селянитѣ си да се отстъпи даромъ 30—40.000 кв. м. държавно мѣсто за направа на селски пѣтъ, водящъ отъ селото имъ до р. Дунавъ.

Прошението има слѣдующето съдържание: (Чете.) „Всѣка година, когато равнището на р. Дунавъ спадне, всичкитѣ мѣста въ района на повѣрената ми община оставатъ съвсѣмъ безъ вода; колкото кладенци има въ нашето село едвамъ даватъ вода за пиене на населението (хората), а добитѣкътъ ни

нѣма какъ да се поп, който рискува да умре отъ жажда, въпрѣки близостта на р. Дунавъ. Помежду постѣпната и нашето село се намира държавното блато дадено на частни прѣдприемачи, които не позволяватъ на нашия добитѣкъ да минава прѣзъ блатото, когато е изсъхнало, за да иде на водопой до р. Дунавъ. Въ случай силно страдатъ интереситѣ ни по развитието на земледѣлието и скотовѣдството, за която цѣль както миналата година, така и тази година сме подали прошение до прѣдседатели на Русенския окръженъ сѣвътъ съ молба да внесе въ септемврийската сесия на разрѣшение въпроса, съ ходатайство прѣдъ почитаемото министерство за удовлетворение на просбата ни, който сѣвътъ въ засѣданието си на 21 септемврий т. г. съ протоколъ № 9, рѣшение № 64 — отъ който прѣписъ тукъ прилагамъ, — се вижда, че е взелъ рѣшение да ходатайствува прѣдъ почитаемото министерство и Народното Сѣбрание за удовлетворение на просбата ни.

Затова най-покорно Ви моля, Г-нъ Прѣдседателю, да благоволите и подѣждувате прѣдъ подлежащото мѣсто да ни се разрѣши и отгусне отъ държавното блато около 30—40.000 кв. м. и си направимъ единъ селски пѣтъ направо отъ нашето село до р. Дунавъ, прѣзъ който ние ще закарваме на водопой добитѣка си, съ което ще ни донесе голѣма полза. Това блато до прѣди Освобождението бѣше отворено свободно и ние не срѣщаме нужда отъ такъвъ пѣтъ. А сега, обаче, обстоятелствата се измѣниха и това блато стана държавно, дава се на прѣдприемачъ за експлоатация, който забранява ходенето на добитѣка ни за водопой.“

Силистренскиятъ окръженъ сѣвътъ е уважилъ молбата, която тѣ още отъ по-рано били отправили до сѣщия за ходатайство прѣдъ министерството и народното прѣдставителство за уважение на тази молба. Сѣщиятъ сѣвътъ съ рѣшение подъ № 64 отъ 1900 г. е уважилъ това искане на общинаритѣ отъ сѣщото село и има приложенъ прѣписъ отъ сѣщото рѣшение къмъ просбата на Бръшленския селско-общински кметъ. Тази молба, въ едно съ постановлението или рѣшението на сѣвѣта, е била прѣпратена, по рѣшението на по-прѣдидишната просетарна комисия на XI-то Обикновено Народно Сѣбрание, въ министерството за миѣние. Министерството е отправило до комисията слѣдующето писъмце: „Приключено при това, като Ви повѣршамъ прошението на жителитѣ отъ с. Бръшленъ, Тутраканска околия, въ отговоръ на отношенията ви отъ 16 мартъ и 19 априлий т. г. подъ № № 224 и 586, честъ имамъ да Ви съобщи, че изложеното въ това прошение е вѣрно. Отъ направената прѣвѣрка на самото мѣсто отъ подвѣдомственитѣ ми финансови органи се установява, че казаната община разполага само съ около 600 декара собствена мера и отглежда всичко 4.112 глави добитѣкъ. Слѣствие недостига на пасбище населението досега е било принудено да пасаа годишно до 4.000 л. паемъ за пушане добитѣка му въ държавното блато,

дадено подъ наемъ на единъ крупенъ скотовъдецъ отъ гр. Русе, който, възползуванъ отъ случая, имъ налага доста голъма такса. По тая причина и добитъкътъ на това село, въ сравнение съ другитъ години, се е намалилъ значително.

Понеже това не е въ интереса нито на населението, нито на държавата, намирамъ за справедливо да се улесни съществуването на това село, като му се отдѣлятъ до 1.500 декара отъ държавното блато, находяще се до самото него, срѣщу едно възнаграждение отъ 14 л. за декаръ, платими въ три години. Това отстъпване, обаче, не може да стане по-рано отъ 1 януарий 1905 г., защото цѣлото въпросно блато е дадено подъ наемъ за една доста износна цѣна.

Мнѣнието на министерството прѣвишава искането на сѣщитъ жители, защото тѣ искатъ да имъ се отстъпило отъ 30—40.000 кв. м., а пъкъ министерството разрѣшавало да имъ се отстъпятъ, и то чрѣзъ извѣстно възнаграждение, до 1.500 декара. Комисията въ засѣданието си на 14 май 1902 г. рѣши: да се уважи искането на жителитъ отъ това село, като имъ се отстъпи даромъ исканото пространство. Сега, остава на г. г. прѣдставителитъ да се произнесатъ, дали би трѣбвало въ случая мнѣнието на Финансовия Министъръ да се уважи, като се продадатъ 1.500 декара на жителитъ отъ това село, или мнѣнието на комисията, като се отстъпи даромъ 30—40.000 кв. м. на жителитъ отъ сѣщото село.

В. Кръстевъ: Г-нъ докладчикъ, да нѣмате грѣшка, като казвате, че министерството е прѣвишило искането на това село? (Докладчикъ П. Вжжаровъ: Да.) Това не е вѣрно. Тѣ казватъ, че вѣнъ отъ искането на блатото, искатъ 30—40.000 кв. м. мѣсто за пътъ, за да ходи добитъкътъ имъ отъ селото до Дунава.

Докладчикъ П. Вжжаровъ: Прошението е на лице, никѣдъ не искатъ купуване.

Министъръ М. Сарафовъ: Ако е въпросътъ, за да имъ се даде мѣсто за пътъ, трѣбвало би да се изучи най-напрѣдъ, дали съ даването тоя пътъ нѣма да се поврѣдятъ въ нѣщо интереситъ на наемателя на блатото и да му се даде основание да има претенции срѣщу държавата. Азъ не бихъ ималъ нищо противъ да имъ се даде мѣсто, за да си направятъ пътъ отъ селото до Дунава, но прѣди да се произнесе Народното Събрание за това нѣщо, трѣбвало би да се изучи въпросътъ отъ тая гледна точка: дали има възможностъ да се прокара пътътъ тѣй, безъ да закачи блатото.

Докладчикъ П. Вжжаровъ: Г-да прѣдставители! Мнѣнието на министерството, както и мнѣнието на комисията е, да се уважи това искане слѣдъ 1905 г., когато се привършва наемниятъ срокъ на блатото. (Министъръ М. Сарафовъ:

То е друго нѣщо.) Това е мнѣнието на комисията: срокътъ да изтече и тогава да имъ се отстъпи. (И. Воденчаровъ: То е за продажбата!) Защото иначе ще се уврѣдятъ интереситъ на наематели на блатото и той ще иска обезщетение отъ държавата.

И. Еневъ: Има и друго едно заявление, съ което искатъ 4.000 декара — то е съ по-стара дата.

Ф. Симиловъ: Желателно е г. докладчикътъ да изучи хубаво въпроса.

Докладчикъ П. Вжжаровъ: Азъ съмъ го изучил! Това прошение е добавено отпослѣ, а въ врѣме на доклада го нѣмаше. И това прошение, г-нъ Еневъ, е до окръжния съвѣтъ, а не до Народното Събрание.

И. Еневъ: Тамъ е.

Л. Дукновъ: Като е тукъ, прочетѣте го!

В. Кръстевъ: Г-да прѣдставители! Азъ, като членъ на тази прошетарна комисия, ми се струва, че г. докладчикътъ прави грѣшка по туй заявление. Жителитъ на с. Бръшленъ искатъ съ едно заявление да имъ се отпусне сѣщеврѣменно и мѣсто за пътъ, за да ходятъ съ добитъка си на Дунава, а съ друго едно заявление искатъ вѣнъ отъ това прошение да имъ се отстъпи отъ сѣщото блато 3—4 хиляди декара. Затова азъ бихъ помолилъ г. докладчика да изучи това заявление, за да не бждемъ лъжливи.

Докладчикъ П. Вжжаровъ: Г-да прѣдставители! Въ врѣме на изучаването и въ врѣме на докладването на цѣлото стоеше само това прошение, което ви прочетохъ, безъ да се придружава то отъ друго прошение, но сега виждамъ тукъ прибавено въ папката ми друго едно прошение, което не е било прѣдметъ на разглеждане отъ комисията. И то е съ особена резолюция. (И. Гърковъ: Рѣшението на министерството какво е?) Да се отстъпи. (И. Гърковъ: А рѣшението на комисията за пасбището?) Пакъ да се отстъпи.

И. Воденчаровъ: Г-да прѣдставители! Става явно, че това село има двѣ искания: първото искане е, да имъ се отстъпи мѣсто за пътъ, а второто — да имъ се отстъпи 1.500 декара мѣсто за да го прѣобърнатъ въ мера, въ пасбище. Доколкото разбрахъ отъ мнѣнието, което изказва Министерството на Финанситъ, второто тѣхно искане не може да се удовлетвори, защото блатото е било дадено подъ наемъ до 1905 г.; слѣдователно, сега ако стане продаването на туй мѣсто на селянитъ, прѣдприемачътъ ще иска обезщетение отъ държавата. Този възгледъ на министерството е основателенъ и законенъ. И такова едно отстъпване, споредъ мене, би могло да стане само съ съгласието

на прѣдприемача-експлоататоръ на блатото. Така щото, азъ мисля, че този въпросъ може по-сетнѣ да се разрѣши, толкозъ повече че комисията не се е произнесла по него. Намъ прѣдстои по първия въпросъ да се произнесемъ, именно за даването пхтъ на тѣзи хора. Азъ мисля, че ние не трѣбва да чакаме изтичането на контракта, за да разрѣшимъ даването пхтъ на просителитѣ, защото тази нужда на селянитѣ е една неизбежна нужда, и ако имъ се отстъпятъ 40 декара мѣсто, за да си направятъ пхтъ отъ селото до Дунава, нѣма да послѣдватъ загуби за прѣдприемача. А ако послѣдватъ такива, то ще се съгласятъ селянитѣ отъ това село да платятъ тая загуба, за да имъ се отпусне мѣсто за пхтъ. Споредъ мене, трѣбва да удовлетвори мѣстното искане веднага, защото трѣбва да знаемъ, че нуждата отъ вода на едно село за добитѣка му е неизбежна, ти не може да не се вземе подъ внимание, защото, ако не се удовлетвори тия хора сега и да се оставятъ да се удовлетвори подиръ 3 години, съществуването на това село би се сериозно застрашило. Азъ съмъ на мнѣние, рѣшението на комисията да се видоизмѣни въ такава смисълъ: веднага да бѣде удовлетворено туй искане, т. е. като имъ се отстъпи пхтъ за водопоење отъ това село до Дунава. Министерството, разбира се, ще остане да уреди по-послѣ въпроса, ако би да се заявятъ нѣкои претенции отъ страна на прѣдприемача на този рѣолъ. Но тѣзи претенции, споредъ мене, нѣма да бѣдатъ толкова значителни; и ако тѣ сж отъ нѣкаква важностъ, то самото село не би се отказало да ги заплати.

А. Влажевъ: Г-да народни прѣдставители! За мене остана много малко да кажа, защото г. Воденчаровъ даде добри обяснения и каза сж щото, което и азъ щѣхъ да кажа. Министерството твърдѣ справедливо се произнесло, че слѣдъ изтичането на контракта за наема на блатото, тогава да се продаде на селянитѣ. Това е справедливо. Но комисията казва, още сега да се отстъпи извѣстно пространство на тия селяни, на които нуждата е неизбежна, и ние трѣбва да се съгласимъ да отстъпимъ не 40, но даже 100 декара. И какво има, че ще отстъпимъ? Още повече, че това ще става пхтъ за минаването на добитѣка, и споредъ мене не 40, но 100 декара трѣбва да имъ се отстъпи, защото тамъ ще минава добитѣка — за да нѣма стѣклоновене. Така щото, и селянитѣ би могли да се съгласятъ, да се споразумѣятъ да плащатъ на самия прѣдприемачъ на блатото нѣкакъвъ наемъ. Това е мое мнѣние и азъ искамъ да се отпусне тази земя, а не да се отлага отъ день на день, защото селянитѣ нѣматъ откъдѣ да си изкарватъ добитѣка.

И. Еневъ: Г-да народни прѣдставители! Дѣйствително, жителитѣ на туй село искатъ, прѣди всичко, да имъ се отпусне извѣстно пространство

за пхтъ, а заедно съ това искатъ и друго мѣсто за мера. Главното имъ искане е за пхтъ до Дунава. Но отъ това мѣсто, ако имъ го отстъпимъ ние, тѣ ще се ползватъ само нѣколко мѣсеца прѣзъ годината, защото до края на юний мѣсець това пространство е покрито съ вода. Почти до мѣсець юний водитѣ на Дунава приидватъ, а отъ края на юний дръпватъ се и не остава тамъ друго, освѣтъ тина, трѣсъ и камънѣ, и само тукъ-тамъ има трѣва. Каза се отъ нѣкои г. г. народни прѣдставители да се отпусне само за пхтъ. По добитѣкѣтъ нѣма да върви по трасиратъ пхтъ или по една пхтека; отъ друга страна тѣ иматъ, както се казва въ прошенieto, 4.000 главъ добитѣкъ, трѣбва, прочее, да иматъ повече пространство. Отъ селото до Дунава има повече отъ 2 км., така щото, опрѣдѣленото отъ Министерството на Финанситѣ пространство нѣма да имъ стигне. Освѣтъ това, то е една належаща нужда за тѣхъ, безъ което, както тѣ сами казватъ, „нашето съществуване е невъзможно и трѣбва да се изселимъ“. Тѣ казватъ, че за 4.000 главъ добитѣкъ иматъ 600 декара земя, а освѣтъ това селото имъ е до самото блато — 200—300 метра е надатечъ блатото, — и щомъ добитѣкѣтъ излѣзе отъ селото, право отива въ мерата на блатото; наемателѣтъ се оплаква до властитѣ и тѣ сж принудени да влизатъ постоянно въ конфликтъ съ него; послѣдниятъ чрѣзъ властитѣ изисква да се събира по левъ и повече на глава добитѣкъ. Просителитѣ казватъ, че плащатъ за мина на добитѣка повече, отколкото плащатъ данѣкъ на държавата. Така щото, азъ съмъ на мнѣние, че трѣбва да се отстъпи това пространство безъ никаква плата, защото, както казахъ, тѣ ще се ползватъ отъ него само 2 или 3 мѣсеца прѣзъ годината, а прѣзъ останалото врѣме на годината това пространство е покрито съ вода. Азъ мисля, че би трѣбвало да се отпусне не самото отъ просителитѣ пространство, а не това, което е опрѣдѣлено отъ министерството — 1.500 декара, понеже не е достатъчно. Казвахъ ви, че отъ селото до Дунава е повече отъ 2 км., слѣдователно, трѣбва имъ по-големо пространство, затова и сж искали 4.000 декара. (Докладчикъ П. Вжжаровъ: Това сж искали съ извѣстно допълнително прошение!) Та поне да имъ се отстъпи половината отъ исканото пространство, защото отъ това пространство, което ще имъ отстъпимъ, само четвъртината ще бѣде обрасната съ годна трѣва, а останалото съ трѣсъ и камънѣ.

К. Мирски: Г-да народни прѣдставители! Докато Народното Събрание не вземе едно рѣшение, било при резизията на правилника за вътрѣшни редъ на Народното Събрание, било при другъ случай, за начина на създаването закони по прошения, нека ми е позволено и въ този случай да кажа най-напрѣдъ една дума за формалната страна на въпроса. Касае се, по причина че нѣмаме такъвъ законъ, какъвто нарежда чл. 52 отъ конституцията,

за отстъпване на държавни имоти, да създадемъ единъ законъ по туй прошение ад нос, именно да издадемъ единъ актъ, по силата на който да отстъпимъ единъ държавенъ имотъ на едно село. Отъ доклада, който се направи, явствува колко нѣкой пътъ повърхностно се гледа на работитѣ тукъ: отсетнѣ били приложени нѣкои други книжа, слѣдъ като е било взето рѣшение по едно прошение отъ комисията. Това по формалната или по законната страна на работата. А по нейната фактическа страна справедливостта налага, щото по-скоро да се удовлетвори молбата на това село, относително нужния му пѣтъ. Затуй азъ моля да се рѣши, да се прати това прошение въ надлежното министерство, за да удовлетвори тая проща по-скоро, по само относително нужния му пѣтъ. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: То е било тамъ, отъ тамъ иде!) Ако чакаме 1906 г., селянитѣ дотогава може да пострадатъ.

В. Статковъ: Г-да прѣдставители! Азъ доколкото помня, въ прощатарната комисия се разгледаха и двѣтѣ прошения. Съ едното прошение искатъ дѣйствително около 40 декара земя за пѣтъ, а съ другото прошение искатъ около 4.000 декара за мера. По второто прошение искано е мнѣнието на министерството, и министерството, слѣдъ като е проучило въпроса, съгласило се е да имъ се отстъпятъ 1.500 декара — а не 4.000, — като опрѣдѣлява и каква ще бѣде цѣната на туй мѣсто, което може да се отстъпи, и съ туй условие, че отстъпването на земята не може да стане по-рано отъ изтичането на наемния срокъ. Тия обяснения комисията, като ги разгледа и като ги намѣри за уважителни, взема рѣшение да се удовлетвори искането на тия хора и по двѣтѣ прошения, които се съединяватъ въ едно, т. е. уважава се искането на тия хора и по двѣтѣ прошения — за 1.500 декара земя, платени по 14 л., не помня въ какъвъ срокъ. Сега, комисията взема рѣшение, да се удовлетвори искането имъ, както министерството обяснява. Дали обаче е скъпа или евтина цѣната, това остава на Народното Събрание да се произнесе. Ние го приехме въ комисията така и такова прошение има.

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Тѣй като никой не иска думата, колагамъ въпроса на гласуване.

Министъръ М. Сарафовъ: Трѣбва да се вземе прѣдъ видъ моето заявление: прѣдварително да се изучи въпросътъ, дали съ отстъпването на една извѣстна частъ отъ държавната земя, прѣзъ която да върви добитѣкътъ на селянитѣ къмъ рѣката, нѣма да се поврѣди мѣстността или стойността на това пасбище, или дали нѣма да създаде нѣкое затруднение на държавата спрѣмо прѣдприемача. Азъ мисля, че ще бѣде най-добрѣ, по начало, да се изпрати прощението въ Министерството на Финанситѣ, което веднага да изучи работата и да направи тукъ прѣдложение какъ да се рѣши въпросътъ.

П. Шоповъ: Г-да, менѣ ми се струва, че съ докладването на туй прошение стана едно обръкване. Беднажъ се докладва едно прошение, послѣ докладчикътъ заяви, че е постъпило второ прошение, което не билъ изучилъ, та сега се явява въпросъ: дали нѣма да има врѣда, отъ отстъпването на земята, спрѣмо наемателя; излиза, че и този въпросъ не е изученъ. Най-добрѣ е това прошение да се повърне въ комисията и комисията да изучи и двѣтѣ прошения, така и въпроса: би ли се нанесла нѣкоя щета на наемателя или не, и съ тѣзи данни въ рѣка да се яви и да знаемъ какво рѣшение да вземемъ. На мнѣние съмъ това прошение да се прати обратно въ комисията на изучаване.

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Приема ли Народното Събрание туй прошение да се повърне въ комисията за допълнително изучаване? (Гласове: Прието!) Които го приематъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Събранието приема. Докладчикътъ г. Беню Кръстевъ има думата.

Докладчикъ В. Кръстевъ: Г-да народни прѣдставители! Ще ви докладвамъ една колективна молба отъ с. с. Вѣглежъ и Садовецъ, Луковитска околия, Плевенски окръгъ, съ която молба казватъ, че прѣзъ 1895 г. размѣтателната комисия ги обложила съ единъ по-голямъ данѣкъ и даже повече отъ два пѣти, отколкото съсѣднитѣ тѣмъ села. И миналата година съ подали колективна молба до XI-то Обикновено Народно Събрание. Комисията не го е била разгледала, изпратила го въ министерството за свѣдѣния и министерството поискало свѣдѣния както отъ финансовия началникъ, така сѣщо и отъ главнитѣ бирници — и свѣдѣнията ги имаме на разположение при колективната молба, — отъ които ясно се вижда, че жителитѣ на с. с. Вѣглежъ и Садовецъ сѣ несправедливо обложени, въ сравнение съ съсѣднитѣ тѣмъ села. Министерството на Финанситѣ е направило разпорѣждане, поискало е свѣдѣния отъ главния бирникъ, а сѣщо и отъ финансовия началникъ. Добититѣ свѣдѣния се намиратъ при колективната молба. Комисията като имаше това прѣдъ видъ, а сѣщо и писмото на Финансовото Министерство, рѣши да се изпрати въ Финансовото Министерство съ мнѣние да се намали за 1901 и 1902 г. поземелниятъ налогъ на с. с. Вѣглежъ и Садовецъ съ 70 ст.

Л. Дуковъ: Азъ ще моля г. докладчика да обясни каква е разликата на тѣзи села, които се оплакватъ, че били несправедливо натоварени. Може и да е, защото навсѣкѣдѣ ставатъ такива несправедливости при разхвърлянето на тия оклади, но той не каза дали е нѣкаква капитална разликата, отъ която да се разбира, че е дѣйствително несправедлива.

Докладчикъ В. Кръстевъ: Разликата между данѣка на с. с. Вѣглежъ и Садовецъ е много по-

голяма от съседните села. (Л. Дуконъ: Каква?) Ето каква. Има удостоверение от Петърнишкото селско-общинско управление. (Чете.) „Прѣзъ което се удостоверява, че районътъ на с. Петърница граничи съ района на с. Садовецъ, Луковитска околина; разстоянието отъ първото до второто е 12½ километрическо разстояние; разработваната въ с. Петърница земя е 6.000 декара; плащаниятъ прѣзъ 1895—1899 г. поземеленъ данѣкъ е билъ 81 ст. на декаръ; разстоянието отъ това село (Петърница) до пазаря е 15½ км.; почвата и условията, сравнително ония въ с. Садовецъ, сж еднакви“, а самото с. Садовецъ плаща 145 л. Нито километрическото разстояние е по-далеко, нито самата земя е по-добра. Не е само това удостоверение. Има 8 удостоверения отъ околните села, отъ които много ясно се вижда, че тѣзи села плащатъ около два пѣти по-скѣпо отъ околните села.

Л. Дуконъ: Азъ намирамъ за твърдѣ справедливо оплакването на тия хора, понеже споредъ обясненията, които докладчикътъ даде, дѣйствително, въ едно такова малко разстояние отъ съседните села да може да става такава разлика отъ 80 ст. на 1 л. и 45 ст., то се разбира, че не е справедливо. Но дали ще бѣде въ кръга на насъ да можемъ ние да разхвърлимъ или пъкъ да намалимъ такова нѣщо? Ако бѣше оплакване, че нѣщо се е случило, напр. неурожай, да простимъ нѣщо, разбирамъ, то е въ наши рѣцѣ; сега, менѣ ми се струва, че несправедливостта е изкарана наявѣ, но дали ще можемъ ние да направимъ това нѣщо, дали е въ кръга на нашата компетентностъ, не зная. Това искамъ да разбера, да обясни г. Министерътъ на Финансите какъ мисли. Азъ съмъ съгласенъ да се удовлетвори тѣзи хора; тѣ искатъ справедливо нѣщо, но дали ние сме въ правото си да направимъ това?

Министъръ М. Сарафовъ: По начало не може да се допусне, щото Народното Събрание да се мѣси въ разпѣдѣлението на данѣците. Народното Събрание гласува общата сума и дозволи събирането на данѣците, като по закона натовари министерството съ тѣхното разхвърляне. Така щото, правилното и редовното е, да се прати това заявление въ Финансовото Министерство и, ако намѣри нѣкакви основания, да може то да направи каквото може, съгласно закона.

Докладчикъ В. Кръстевъ: Дѣйствително, комисията е казала така: „да се изпрати въ Министерството на Финансите“.

Министъръ М. Сарафовъ: Вие четохте: „съ мѣние да се намали“. Туй рѣшение на комисията азъ не го приемамъ, а да се изпрати въ Министерството на Финансите да изучи работата и да направи каквото се слѣдва.

Х. Воневъ: Не сж само тия двѣ села, които сж обложени съ тежѣкъ данѣкъ. Има много села, които

сж обложени не съ 1 л. и 20 ст., а съ 2 л. и 20 ст. (Д. Христовъ: Не е вѣрно!) Ако уважимъ молбата на тия двѣ села, ще създадемъ прецедентъ, щото и други села, обложени съ такѣвъ данѣкъ, да послѣдватъ съ прошения до Народното Събрание, съ които ще искатъ да се намали данѣкътъ имъ. Слѣдователно, ще направимъ голѣма погрѣшка ако удовлетворимъ просябата на тия двѣ села. Азъ мисля, че справедливо ще бѣде, ако г. Министерътъ на Финансите вземе актъ отъ молбата на тия двѣ села и въ идущата сесия не само за тия двѣ села, ами за всичките села да се взематъ мѣрки за по-доброто и справедливо разхвърляне на поземелния данѣкъ, а още повече, че сега поземелниятъ налогъ се събира, тѣй че това нѣщо остава за идущата година.

В. Статковъ: Г-да народни прѣдставители! Мисля, че нѣма защо да се прѣприща това заявление въ министерството, защото то е працано единъ пѣтъ, министерството го е разгледало и дало своето мѣние. Азъ не съмъ съгласенъ даже съ прѣдговорившиятъ, които казаха, че имало много села наложени съ тежки данѣци и ще се явятъ много, които ще искатъ намаление. Тукъ не е въпросътъ за намаление на тежки данѣци, а въпросътъ е за единъ несправедливо обложенъ данѣкъ. Ние имаме всички факти и доказателства, за да се увѣримъ, че дѣйствително е несправедливо разхвърленъ данѣкътъ. Едно свидетелство имамъ за едно околнo село, че плаща 50 ст., и друго свидетелство за друго село, че плаща 52 ст., друго — 56, друго — 60, но не повече отъ 70 ст. Ние вземахме най-голямата мѣрка — рѣшихме облагането на декаръ да бѣде най-много 70 ст., и понеже това е свързано съ бюджета, въобще съ разпорежданята на Финансовото Министерство, ние рѣшихме, като се изпрати по-нататѣкъ въ Финансовото Министерство, което да уреди този въпросъ. Тѣ доказватъ, че има несправедливостъ: всички околнi села сж обложени съ 50—60—70 ст., а тѣ плащатъ 145 л. Значи, тукъ има въпиюща несправедливостъ. Тѣзи хора казватъ, че ние досега сме платили нѣколко хиляди лева несправедливо, за това нѣщо не претендираме, но, казватъ, освободѣте ни поне за останалитѣ двѣ години. И ние въ комисията не можахме да ги не удовлетвориимъ, не можахме да се не съгласимъ, че тази молба подлежи на удовлетворение, и затова вземахме това рѣшение. Азъ мисля, че това рѣшение на комисията е доста справедливо и трѣбва да се вземе въ внимание отъ страна на Народното Събрание.

П. Шоповъ: Г-да народни прѣдставители! Жителитѣ на тѣзи двѣ села се оплакватъ, и оплакватъ се не затуй, че данѣкътъ имъ е тежѣкъ, но затуй, че комисията е направила една несправедливостъ при размѣтането данѣка за тѣзи двѣ села. Когато сж дали нужнитѣ двѣ заявления, тѣзи заявления сж били пратени въ Министерството на Фи-

нанситѣ и Министерството на Финанситѣ е по-искало обяснения както отъ Луковитския главенъ бирникъ, така и отъ респективния финансовъ началникъ. Въ своето писмо главното бирничество, като разправя какъ е вървѣла работата, заключава така: (Чете.) „Комисията по размѣтане поземелния данъкъ прѣзъ 1895 г. ще да е направила нѣкакво отклонение при правене изводитѣ отъ наличнитѣ данни, възъ основа на които е ставало размѣтането, и вслѣдствие на това и дѣлътъ, който е опрѣдѣленъ на с. Садовецъ, е по-голямъ отъ оня, който е по силитѣ на самитѣ данъкоплатци да изплатятъ“. Въ самото това писмо се обяснява, че комисията — не знамъ по какви съображения, види се, по свои лични съображения — е увеличила данъка на с. Садовецъ съ 9%, а на Бѣглежъ съ 10%. Финансовиятъ началникъ, като прѣпраща всичката тази прѣписка обратно въ Министерството на Финанситѣ, дава и своето мнѣние, изложено въ писмото му, въ което писмо се казва, че дѣйствително съществува една несправедливостъ при разхвърлянето на данъка на тия двѣ села, като се вземало срѣдно число отъ околнитѣ села за 1895 г., и слѣдователно, слѣдва се и трѣбва, казва, да се направи едно намаление, защото аслъ е направено едно умишлено увеличение отъ 9% и 10% за тѣзи двѣ села, слѣдователно, сега трѣбва да се направи една справедливостъ, едно намаление за с. Садовецъ 6%, за с. Бѣглежъ 5%. Г-нъ Министърътъ на Финанситѣ, като повръща писмото, казва, че не може да направи нищо друго, освѣнтъ да се съгласи съ мнѣнието на надлежния финансовъ началникъ, изказано въ писмото му, съ което повръща цѣлата прѣписка въ Финансовото Министерство. Менѣ ми се струва, сега намъ прѣдлежи да се произнесемъ по този въпросъ и не заради туй, защото данъкътъ имъ е много падналъ, та искатъ намаление, не защото по нещастие трѣбвало да плащатъ много, но защото този данъкъ умишлено — поне азъ така ще кажа — е увеличенъ на тѣхъ, тѣй като отъ списъка, който има при тази прѣписка, ще видите, че селата, които иматъ и по-добра, и повече обработена земя, и по-добро състояние отъ горнитѣ села, даже и села много по-близки до града, па и самиятъ гр. Луковитъ, плащатъ 50—60—80 ст., а тѣ, с. с. Бѣглежъ и Садовецъ, плащатъ 1-45 л. Менѣ ми се струва, най-компетентно мѣсто е Народното Собрание да рѣши да се направи на тѣхъ едно намаление такова, за каквото се е съгласило почитаемото Министерство на Финанситѣ, защото ще бжде една несправедливостъ твърдѣ голѣма отъ наша страна да не имъ направимъ намаление, когато виждаме, че умишлено имъ е увеличенъ. Другъ бѣше въпросътъ, ако размѣтателната комисия не е направила никакво отклонение отъ своитѣ обязанности и, подиръ туй, ако точно бѣше извадила отъ книгата и намѣрила срѣдното число за да обложи тѣзи села. Менѣ ми се струва, нѣма защо да повръщаме това прошение обратно въ Финансовото Министерство, защото, ако вземемъ рѣшение

по него, нѣма да направимъ никакво прѣстъпление, а ще направимъ едно справедливо намаление, защото аслъ самото разхвърляне е несправедливо и умишлено направено.

Д. Колевъ: Г-да прѣдставители! Отъ прѣписката се вижда, че тия хора сж обложени съ несправедливъ данъкъ за първия петгодишенъ периодъ. Азъ мисля, че тогава е имало една околийна комисия, която се е състояла отъ прѣдставители на всѣко едно село. Сега, какъ е разхвърленъ този данъкъ, азъ не знамъ. Тукъ азъ виждамъ, че се казва по 1 л. и 45 ст. Азъ мисля, че въ всѣко село земитѣ не сж обложени направо съ по 1 л. и 45 ст., а тѣ сж обложени на категории. Данъкътъ е опрѣдѣленъ общо на едно село да плаща, а земитѣ се разпрѣдѣлятъ на качества. Тѣй че, отъ тукъ не се знае на цѣлото землище имотитѣ дали сж обложени съ по 1 л. и 45 ст. или първа категория само. Не е казано на колко качества е раздѣлена земята и първо качество колко плаща, второ качество колко плаща и т. н. Освѣнтъ това, тѣзи хора искатъ занаяпрѣдъ да имъ се намали: оня данъкъ сж платили вече. Азъ мисля, че въ приетия въ 1901 г. законъ за поземелния налогъ изрично е казано, че прѣзъ 1902 г. ще стане ново разхвърляне, ще има околийни комисии. Има въ министерството отдѣлна комисия отъ 5 чиновника на държавата и 5 земледѣлци, тази комисия ще разпрѣдѣли общия поземеленъ налогъ отъ 20.000.000 л. за околийтѣ и околийнитѣ комисии ще разпрѣдѣлятъ данъка между селата. Слѣдователно, тѣ сж изплатили данъка за първия петгодишенъ периодъ, а пъкъ занаяпрѣдъ мисля, че комисията... (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: И за тази година сж изплатили!) Тѣй че, въ прѣписката не се казва, тия хора общо на цѣлото ли землище плащатъ по 1 л. и 45 ст.? Да не би да плащатъ и по 20 ст.! (Докладчикъ В. Кръстевъ: Едно връзъ друго!) Защото има нѣколко качества и въ селата по-състоятелнитѣ и силни на деня облагатъ съ първа категория сиромаситѣ, а тѣ си турятъ по 20 ст. (В. Статковъ: Срѣдно е!) Тѣй че, тукъ има една несправедливостъ въ закона, както миналата година е приетъ. Чл. 6 казва, че всѣко село прѣдставлява по единъ прѣдставителъ отъ околийнитѣ комисии, а тамъ е най-големата грѣшка, защото се събиратъ прѣдставители на малкитѣ села, тѣ съставляватъ болшинството и турятъ нѣкои села въ първа категория, както на много мѣста се е случило.

Докладчикъ В. Кръстевъ: Вънъ отъ всички тѣзи данни, има едно заявление отъ прѣдставителитѣ на размѣтателната комисия, въ което признаватъ, че несправедливо сж били обложени тия села, Бѣглежъ и Садовецъ. Отъ трима члена на размѣтателната комисия е подписано това писмо. И тѣ казватъ това. (Н. Узуновъ: Защо сж го направили тогава?)

К. Досевъ: Азъ мисля комисията погрѣшно е взела на разискване това прошение и несправедливо е взела рѣшение по него въ тази смисълъ, въ каквато го докладва г. докладчикътъ, защото Народното Събрание не може да се занимава съ такива заявления. Несправедливостта, за която се тѣжатъ тѣзи хора, не произхожда вслѣдствие на какъвто и да е законъ, който е създаденъ отъ Народното Събрание и впоследствие на който се е явила несправедливостъ за нѣкои хора; това е вслѣдствие на разпоредбитѣ на една размѣтателна комисия. Г-нъ Деню Кольевъ ви каза, че по силата на закона въ 1895 г. събраха се околийски размѣтателни комисии, въ които взеха участие прѣдставителитѣ на всички общини въ всѣка околия. Тѣзи комисии разпрѣдѣлиха на категории земитѣ на всѣко село отдѣлно и споредъ категориитѣ разхвърлиха сумитѣ, които правителството искаше по силата на тогавашния законъ, на създадения тогава законъ. Напр., отъ една околия правителството искаше поземеленъ налогъ 200.000 л. Събиратъ се делегатитѣ отъ тѣзи села, отъ всички села, които, като опрѣдѣлятъ категориитѣ на своитѣ земи, ги разхвърлятъ тия 200.000 л. помежду си и по този начинъ бѣха разпрѣдѣлили поземелния налогъ на всѣко село отдѣлно. Азъ мисля, че такава грамадна разлика, каквато се показва въ заявлението, не може да бѣде допусната отъ селската размѣтателна комисия, ако не е имало извѣстни причини. И тукъ негрѣмѣнно се криятъ нѣкои причини: или тѣзи хора, които се оплакватъ, че данъкътъ имъ падналъ тежко, сж укрили нивитѣ си по емлячнитѣ регистри и сумата, която имъ е паднала въ дѣлъ, вслѣдствие на номонето отъ 1889, 1890, 1891 и 1892 г., е паднала на декаръ въ такава голѣма сума, или пъкъ трѣбва земята да е отъ такава категория, която е носила това облагане. Но азъ прѣдполагамъ първото, защото зная много села, жителитѣ на които сж укрили по-голѣмата частъ отъ земитѣ си, не сж ги вписали въ емлячнитѣ регистри и, като имъ се даде да разхвърлятъ една сума, която трѣбва да платятъ, която сж разхвърлили на декаръ, вижда имъ се, че дѣйствително плащатъ много нѣщо. Азъ знамъ не едно село; знамъ, че има села, които плащатъ 1 л. и 40 ст.; знамъ, че има села, които плащатъ 2 л. и 20 ст.; зная и други села, каквито ги има въ Бѣлоградчишка околия, които плащатъ по 9 ст. Дѣ сж 2 л. и 20 ст. и дѣ сж 9 ст.? Въ Добруджа плащатъ по 19, плащатъ и по 17 ст. Така щото, азъ мисля, че комисията, като вземѣше всички тѣзи нѣща прѣдъ видъ, трѣбваше да прати това прошение въ Финансовото Министерство, което да изучи въпроса отначало какъ е стоялъ и то само да разпорежда, да вземе отъ единъ и да хвърли на другъ, ако не е справедливо; но ние да разрѣшимъ тоя въпросъ, то значи да създадемъ единъ прецедентъ, че да не можемъ да се отървемъ отъ такива заявления, особено каквото е нашето население наклонно да иска намаляние на данъцитѣ

си. И наистина, въ идущата сесия ще бѣдемъ обесилани съ такива заявления, щомъ рѣшите по такъвъ начинъ, защото онѣзи, които поситъ единъ такъвъ данъкъ по 1 л. и 50 ст., по 2 л., по 2 л. и 20 ст., по 2 л. и 50 ст., справедливо ще дойдатъ да кажатъ: намалихте на еди-кои си, намалѣте и намъ. Ето защо азъ съмъ на мнѣние, това рѣшение на комисията да не се приеме, а прави прѣдложение да се прати това заявление въ Финансовото Министерство, г. Министерътъ на Финанситѣ да изучи въпроса и, ако тѣ сж несправедливо обложени въ полза на съседнитѣ села, той да поправи тая грѣшка.

Н. Христовъ: Г-да народни прѣдставители! Поземелниятъ налогъ, който е хвърленъ върху земитѣ на селото Бѣглежъ, Плъвенска околия, и селото Садовецъ, Луковитска околия, дѣйствително, както мнозина отъ г. г. ораторитѣ се изказаха, е много тежко разхвърленъ; още повече че това разхвърляне не е станало по другъ начинъ, освѣнтъ по една погрѣшка при размѣтането прѣвъ 1895 г. отъ размѣтателната окръжна комисия. Г-нъ Досевъ каза, като се съмнѣва, че възможно е, щото въ тази сума да нѣма такава грѣшка, за каквато се прѣдполага, а да е направено едно злоупотребление отъ страна на самитѣ селяни, а това злоупотребление прѣдполага да се състои въ укриване на земитѣ, въ укриване на по-голѣмата частъ на земитѣ, и затуй се понадало повече при разпрѣдѣленieto на декаритѣ, или пъкъ да имъ е много подобрена почвата на мерата, която обработватъ. Азъ знамъ почвата и на едното село, и на другото село. Нито едното, което каза г. Досевъ, нито другото е. Азъ пиялно вѣрвамъ, че не е имало никакво укриване и, ако е имало укриване, то не може да бѣде въ такъвъ значителенъ и голѣмъ размѣръ, какъвто се прѣдполага да бѣде и какъвто би могълъ да намали или да увеличи до такава цифра поземелния налогъ. Независимо отъ това, почвата не може да бѣде по-добра и то въ такъвъ размѣръ, въ какъвто размѣръ е по-голѣма цифрата отъ обыкновения на съседнитѣ села налогъ. Когато кѣтъ прѣписката имаме удостоверение отъ съседнитѣ села — докогато можахъ да разбера, има едно удостоверение, издадено отъ селото Петърница, — което казва, че това село отстои отъ селото Садовецъ 12 км., не ще и дума, че между обработваната земя на тия села нѣма даже и метъръ разстояние — една срѣщу друга сж, — а не километъръ. А когато една бразда е тукъ, а друга тамъ, каква разлика може да има? (Докладчикъ Б. Кръстевъ: Всичко 11 удостоверения има отъ съседнитѣ села.) Каква разлика може да има въ земята? Абсолютно никаква разлика не може да има: каквато е разликата на почвата прѣвъ 5 метра отъ земитѣ на съседнитѣ села, такава е разликата и въ почвата на двѣ съседни села.

Азъ имамъ случай, г-да народни прѣдставители, да говоря съ нѣкои хора отъ тѣзи села, и азъ

изказахъ съмнѣние въ това, както г. Досевъ казваше. Казахъ, че твърдѣ е възможно, при такава една голѣма разлика, да имате укрита земя. И тѣ да ме удостовѣрятъ въ това, казаха ми, че сж готови да внесатъ една сума пари и правителството да прати на тѣхна смѣтка една комисиия, която да провѣри и, ако се окаже единъ метъръ, ние сме съгласни, казаха, да го платимъ двойно. Азъ никога не бихъ вѣрвалъ, че въ тия села хората, земледѣлцитѣ, сж владѣтели на повече отъ по 40—50 декара земя. Тамъ тѣзи двѣ села сж отъ 500 къщи. Бѣглежъ отъ 250 и Садовецъ отъ 250. И най-голѣмитѣ землевладѣтели не сж владѣтели на повече отъ по 150 декара земя, но тѣ сж много рѣдко; повечето сж владѣтели на по 10, 15, 20 и 50 декара, а тѣ сж дребни земледѣлци. Така щото, не може да се помисли, че при едно такова дребно земледѣлие ще има толкова голѣмо укриване, за каквото можемъ да си помислимъ.

Независимо отъ това удостовѣрение, което, казахме, е издадено отъ общинското управление на с. Петърница, има още други 11 удостовѣрения, издадени отъ съседнитѣ села, и въ които изрично се казва, че тѣ се сравняватъ съ районитѣ си, съ земитѣ си на това село, че почти никаква разлика нѣма въ почвата, въ плодородието на тия земи; още повече не може да се мисли, че и има даже разлика, не може и да се смѣта при помонето на производителността отъ земитѣ на едното село и другото. Когато другитѣ села плащатъ по 65 и 55 ст., може ли да има такава разлика, колкото и да е по-добра почвата, колкото и да бжде по-добра производителността, колкото и да бжде тази година добра реколтата, прѣзъ която се взема помонето? Може да е много добро или доброкачествено, но не може да бжде въ троенъ размѣръ; отъ 55 ст. до 1 л. и 45 ст. има троенъ размѣръ. Значи, производителността или помонето, взето отъ едно село, отъ чиновницитѣ, е да кажемъ на жито 5 кгр., а на другото село трѣбва да бжде 15 кгр. Такава една разлика не може да бжде, не може да се мисли и съвършено не е вѣрна.

Азъ, г-да народни прѣдставители, за мене казвамъ, не е ясно, че дѣйствително този данѣкъ, този налогъ произлиза отъ погрѣшка или отъ желание, или пъкъ отъ направено, т. е. да е станало причина самото село, а ясно виждамъ, че този данѣкъ е станалъ по причина на една голѣма грѣшка отъ страна на комисията, която е разпрѣдѣляла. И още повече ще да ни докаже, че грѣшката е станала отъ комисията поради това, защото въ самата прѣписка се намира едно заявление, подадено отъ страна на трима души лица, които сж били членове въ окръжната разсѣдателна комисиия прѣзъ 1895 г., и тѣ ясно казватъ, че дѣйствително е направена една грѣшка при размѣтането за облагане, за разхвърляне налога на тия двѣ села. И когато това самитѣ двѣ села признаватъ, когато самитѣ членове признаватъ това, когато отъ 11 села имаме удостовѣрения и призна-

ватъ оная почва наравно съ тѣхната, признаватъ оная производителност наравно съ тѣхната, какви още повече доказателства искаме, за да се удостовѣримъ, че дѣйствително за тѣзи хора разхвърлянето единъ такъвъ високъ налогъ върху декаритѣ е несправедливо? Това е ясно.

Независимо отъ това, нѣкои отъ г. г. ораторитѣ казаха, че би трѣбвало тази прѣписка да се възвърне въ Министерството на Финанситѣ, за да проучи по-отблизо работата какъ стои. Азъ мисля, Министерството на Финанситѣ е извършило своята работа, защото прѣписката му е била въ рѣшитѣ му, изпратило я е, питало е чрѣзъ финансовия началникъ въ Плевенъ, а онзи се е отнесълъ до главния бирникъ въ Луковитската околия, за да пита селата. И както бирникътъ въ Луковитската околия е далъ свѣдѣния за с. Садовецъ, така също финансовиятъ началникъ е далъ свѣдѣния на почитаемото министерство, съ мнѣние, да се направи едно възможно намаление на несправедливия налогъ, наложенъ на тѣзи хора. И като е така, азъ ще моля почитаемото Народно Събрание да се съгласи съ рѣшението на комисията, за да се остави каквото е взела рѣшение комисията, за 1901 и 1902 г. и за послѣдующитѣ години около 70 ст., цифра такава, каквато плащатъ околнитѣ села, които засѣгатъ съ сѣщитѣ земи.

Ю. Теодоровъ: Г-да народни прѣдставители! Подобни грѣшки ще да има и на други мѣста, не само тукъ. Има и въ Търновско, знаа и на други мѣста, дѣто близосъседни села, даже нивитѣ имъ сж така размѣсени едни до други и едни села плащатъ напр. 70 ст., а други плащатъ 1 л. и 50 ст. Такива работи има. Тѣ сж станали, може бити, отъ помонето, което е снемано тамъ. Въ едно село е билъ нѣкой строгъ контролоръ, взелъ е най-добри снопи, а въ други е билъ мерхаметлия, взелъ е по-малки. Има еднакви земи, има ниви смѣсени, а окладътъ на декаръ е двоенъ. Такива работи има. Сега да пристѣпимъ веднага и да облекчимъ тѣзи, които сж несправедливо обложени, азъ мисля, че ще възникнатъ много подобни претенции, защото пъкъ онѣзи, на които е леко, тѣ не се обаждаатъ. Помня въ 1879 г. азъ бѣхъ въ Русчукъ губернаторъ, оплакаха ми се, пакъ отъ Плевенъ бѣше, че нѣкои села, които били черкезки или татарски или турски, които били отъ 170—200 къщи и останали 20—30 къщи, и ги облагаха по турския тефтеръ. На тѣхъ е тежко, но другитѣ, на които е леко, мълчатъ. Мене молѣха да застава окръжния съвѣтъ да имъ направи ново облагане. Възложихъ на окръжния съвѣтъ, споредъ прѣброяването снопитѣ, да разхвърля този окладъ на Плевенъ. Окрѣжниятъ съвѣтъ разхвърля този окладъ и изкара 18.000 л. повече. Питамъ: защо е така? Отговарятъ: толкова е. Върнахъ разпрѣдѣлението, за да дадатъ колкото трѣбва; като го прѣброиха, тѣ дадоха повече, 19.000 л. повече, които заповѣдахъ да се върнатъ назадъ. Слѣдователно, и този случай

е такъв. Тукъ не можемъ да намаляваме нито на едно село, защото ще се появятъ претенции, а тамъ, дѣто е леко, нѣма да се обадятъ. Обаче, за да се удовлетворятъ тѣзи несправедливо обложени хора, два пѣти ходихъ да говоря на г. министра, какво трѣбва да направимъ. И сега става трети пѣтъ и трети пѣтъ му казвамъ, че както прѣдписва законътъ, той трѣбва да се разпореда да стане ново разхвърляне тази година и, ако станеше това разхвърляне, тия работи можеха да се изгладятъ. Сега става явна несправедливостъта, но не може да се спадне само на тия села, защото ще се напърби равновѣсието на бюджета. Но въ тоя случай г. министърътъ намира за справедливо и за възможно да разпореда на цѣлата околия, ако не на цѣлата страна, но поне на цѣлата околия, да се разхвърлятъ земитъ на категории, да се опишатъ и да се обложатъ така, щото сумитъ, безъ да се намаляватъ, да дадатъ едно равновѣсие въ разхвърлянето на декари, което ще бѣде справедливо. Инакъ, ако само въ частности намалимъ, това ще произведе много главоболия и бюджетътъ ще се поколебае.

Докладчикъ В. Кръстевъ: Г-да прѣдставители! Азъ нѣма да говоря надълго, само ще кажа на г. Досева — защото той ни каза, че ние, Народното Сѣбрание, нѣмаме право да намаляваме или въобще да се занимаваме съ такива въпроси, — азъ ще му кажа обратното, че по силата на чл. 105 отъ конституцията Народното Сѣбрание има право: да обсъжда законопроекти, прѣдложения за държавни засомове за увеличаване или намаляване или туряне данъци или всѣкакви бери, а сѣщо и за разхвърлянето и за реда на събирането имъ. Туй имахъ да кажа.

Министъръ М. Сарафовъ: Това намаление и уголѣмяване на данъцитъ става по прѣдложение на министерството, а не съ прошение. (Смѣхъ.) Когато министерството внесе прѣдложение, тогава може да стане намаление, а не така.

Д. Христовъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ ще ви дамъ нѣколко обяснения за тази работа. Тази работа съвсѣмъ не е така, както я прѣдстави г. Досевъ. Още въ 1895 г., когато е трѣбвало да стане разхвърлянето на оклада на всѣкитъ села въ тази околия, по една или друга причина, една сума отъ 7—8.000 л. останала не разхвърлена. По една или друга причина — каква е била манипулацията нѣма да разпирямъ — тая сума вмѣсто да се размѣтне на цѣлата околия, за да стане размѣтането на данъка справедливо, тая сума е била натоварена изключително върху данъкоплатцитъ на това село, на тази община. Въ продължение на 7 години, отъ 1895 г. насамъ, тѣзи хора сж плащали тия 7—8 хиляди лева всѣка година повече, отколкото би трѣбвало да ги платятъ, въ случай че разхвърлянето станеше въ цѣлата околия; слѣдователно, въ продължение на 7 години, като сж плащали всѣка година този вишекъ отъ по

7—8 хиляди лева, тѣ сж платили по тоя начинъ една глоба отъ 45—50.000 л. И, когато сж платили 50.000 л. глоба, тукъ се намиратъ народни прѣдставители, които казватъ, че не е справедливо да се направи това отстъпване, защото не билъ този начинътъ и редътъ. Споредъ свѣдѣнията на Финансовото Министерство, въ цѣла България нѣма нито една община да плаща на декаръ повече данъкъ, отколкото плаща това село, тази община. Азъ направихъ справка. Независимо отъ това има и други съображения; и тѣ сж слѣдующитъ. Луковитската околия пада въ Пльвенския окръгъ, въ който окръгъ нѣма община, която да плаща повече отъ 70—80 ст. на декаръ, когато това село, тази община плаща 1 л. и 30 ст. на декаръ. Отъ удостоверенията, които се намиратъ въ дѣлото и за които се даваше отчетъ отъ лицето, което е натоварено отъ комисията да докладва това прошение, се вижда слѣдующето: всѣкитъ села, които сж дали тия удостоверения — на брой 9—10, — установяватъ, че качеството на земята на всѣки общини, които заграждатъ общината, за която се говори, е еднакво, че разстоянието имъ до околийския и окръжния центрове е по-късо, отколкото разстоянието на това село, за което става рѣчь, и, трето, което е важно, че по отношение на количеството на земята това село плаща повече отъ тѣхъ. И когато самитъ тия свѣдѣни села удостовериватъ, че максималното количество на данъка, който плащатъ на декаръ, не възлиза повече отъ 70—80 ст., това е единственото село въ Пльвенската и Луковитската околии, което плаща 1 л. и 30 ст. Ако Народното Сѣбрание не се съгласи да направи тази крупна грѣшка — кои сж причинитъ, за да се направи тази погрѣшка, не искамъ да се выпускамъ да разпирямъ, — по ако Народното Сѣбрание остави да плаща това село този двоенъ данъкъ, както го е плащало въ продължение на 7 години, и е платило 50.000 л. глоба, азъ тогава ще кажа, че въ този пѣтъ ако се върви, Сѣбранието ще направи лошо нѣщо. Ако не се съгласи да се поправи тази грѣшка, тия хора ще бждатъ принудени да запустятъ земята си и просто на просто ще бѣде сложена въ главата имъ мисълта, че дѣйствително не могатъ да намѣрятъ никакво удовлетворение. Азъ мисля, че когато тая община е била поставена въ положение да пожртвува цѣли 35—40.000 л. като глоба въ полза на държавното съкровище, менъ ми се струва, че право сж искали да се поправи тази погрѣшка. И общината, г-да прѣдставители, не иска да ѝ се намали, а да се поправи станалата погрѣшка. Жителитъ на тази община казватъ: ние сме съгласни да ни обложите съ максималния данъкъ на декаръ плащанъ въ цѣлата Пльвенска и Луковитска околии. И понеже този максималенъ данъкъ е 70—80 ст., тѣ казватъ: удовлетворѣте ни въ тази мисль, като ни приравните съ онѣзи общини, които плащатъ максималенъ данъкъ въ тази околия — 80 ст. на декаръ. Ето защо тукъ рѣчь не може да става за намаление на данъка, но може да става

рѣчь за приравняване на тази община, въ отношение на данѣка, съ селата отъ тия околии, които плащатъ максималния данѣкъ — 80 ст. на декаръ. По тия съображения и отъ удостовѣреніята, приложени къмъ дѣлото, съ които се удостовѣрява по единъ официаленъ начинъ вѣрността, правдоподобността на моитѣ думи, азъ мисля, че каквито и да сж възраженията, направени противъ тази смисълъ, сж неоснователни, и азъ моля Народното Събрание да се съгласи да потвърди рѣшението на комисията.

К. Досевъ: Г-да прѣдставители! Да се иска поправянето на една грѣшка, да се иска махването на една несправедливостъ, хвърлена върху едно цѣло село, азъ го разбирамъ — всѣки отъ насъ трѣбва да го признае, — но мисля, че това искане трѣбва да стане по законенъ начинъ. Г-нъ Христовъ, като Луковитски народенъ прѣдставителъ, има право да иска съ всички усилия . . . (Д. Христовъ: Не съмъ азъ Луковитски прѣдставителъ, а съмъ народенъ прѣдставителъ. — Гласове отъ лѣвницата: А а а!) И г. Луковитскиятъ народенъ прѣдставителъ има право да излѣзе и да защити една такава молба на своитѣ избиратели. Той е правъ. Но тази молба трѣбва да бѣде внесена отъ него по законодателенъ редъ, за да отговаря на прѣписанията на чл. 105 отъ конституцията, който ни цитира прѣди малко уважаемиятъ г. Веню Кръстевъ. Защото този членъ дава право на народното прѣдставителство да се занимава съ увеличаване или намаляване на данѣцитѣ, а даже и по разхвърлянето имъ, но само по законодателенъ редъ. Ние не можемъ да влизаме въ частности да намаляваме данѣцитѣ на извѣстно село, на извѣстна община, (Д. Христовъ: Не е намаление!) защото били несправедливо обложени съ този данѣкъ отъ едни комисии, които сж образувани вслѣдствие на единъ правилникъ за разхвърляне на данѣка. Не е вѣрно това, което каза г. Христовъ — да ме прости за изражението, — че като разхвърляли, като размѣтали данѣка въ 1895 г., артисала една сума отъ 8.000 л. и несправедливо била възложена тази цѣлата сума върху това село да я плаща. Това казвамъ, че не е вѣрно затуй, защото, ако имаше и сѣнка отъ истинностъ въ това, азъ мисля, че тия хора не сж изгубили ума си, понеже правилникътъ даваше право на онеправданитѣ да обтжжатъ рѣшенията на тѣзи комисии. (Д. Христовъ: Просрочили!) Какъ така? (Д. Христовъ: Тѣй!) Тѣхни хора да засѣдаватъ въ една комисия и да бждатъ онеправдани съ една крупна сума отъ 8.000 л. повече, отколкуто е трѣбвало да плащатъ, и тия хора да ги поематъ мълчеливо и сега да дохождатъ да казватъ: ние толкова години плащаме по 8.000 л. ниеде. (Д. Христовъ: Отъ официални документи всичко това се потвърждава.) За тия официални документи азъ не давамъ ни петъ пари. (Д. Христовъ: Отъ Финансовото Министерство сж!) Макаръ и отъ Финансовото Министерство да сж. Защото

вмѣсто той чиновникъ да дохожда да занимава народнитѣ прѣдставители съ такива документи, трѣбваше да вземе мѣрки да уреди тоя въпросъ, защото е чисто административенъ въпросъ, а не законодателенъ. Народното Събрание е създало единъ законъ за облагането цѣлата страна съ поземеленъ налогъ. Това количество, което Народното Събрание е дало въ разположението на Министра на Финанситѣ, Финансовото Министерство, по силата на единъ правилникъ, е образувало комисии и е дало право да опрѣдѣлятъ тѣ сами въ всѣка околия и всѣко село за себе си, всичко това свършено ли е, останали ли сж неблагодарни, не сж ли останали — нѣма повече какво да искатъ. Нѣщо повече. Г-нъ Христовъ, ако разрови архивата въ Министерството на Финанситѣ, ще намѣри, може би, отъ сжщитѣ тия делегати на тия села, които сж засѣдали въ тия комисии, благодарителни телеграми на тогавашния Министъръ на Финанситѣ за справедливото разхвърляне на данѣка. (Д. Христовъ: Търсихъ ги, но не ги намѣрихъ.) Защото азъ знамъ, че слѣдъ като си изиграха мисията тия комисии, околийскитѣ началници, окръжнитѣ управители ги поканиха да благодарятъ на министра. Ето защо азъ не съмъ противенъ за поправянето на тази несправедливостъ, но съмъ противенъ за начина, по който се иска да се поправи. Не е този начинътъ. Направѣте едно законодателно прѣдложение, по силата на което да се намали това количество, като го прѣснемете отъ общия данѣкъ — защото щомъ се плащатъ, а нѣма на кому да се прѣхвърли тоя данѣкъ, той трѣбва да се намали отъ общия данѣкъ. И тогава азъ ще го поддържамъ. Защото може да сж онеправдани, но по тоя начинъ ако постъпите, вие ще създадете единъ лошъ прецедентъ. Ние не сме компетентни да разрѣшаваме такъвъ въпросъ и ние не трѣбва да го разрѣшаваме.

Я. Забуновъ: Азъ много малко ще кажа. Поне мене не може да ме обвините, че съмъ Луковитски избраникъ, но тия села ги познавамъ добръ и знамъ, че тѣ, по изключение, като че ли за наказание, особено с. с. Садовецъ и Бѣглежъ, сж най-много отрупани. Азъ не мога да си обясня какъ досега финансовитѣ власти не сж помислили поне тамъ да приравнятъ тия хора съ другитѣ. То е толкова чудно, колкото е чудно и това, че при лоша земя — каквато иматъ тамъ — плащатъ двойно повече, отколкуто плащатъ другитѣ. А ако притуримъ окръжнитѣ и общински врѣхнини, тѣ ще надминатъ 2 л. и нѣщо. Затуй азъ като подкрѣпямъ мнѣнието на г. Христова, макаръ да не съмъ Луковитски народенъ прѣдставителъ, казвамъ, че справедливостъта изисква, и то неспрѣмѣнно, да се приравнятъ тия хора съ околнитѣ села, т. е. да се намали данѣктъ имъ, като се приравнятъ съ другитѣ. Азъ и миналата година си припомнямъ, че казахъ за с. Бѣглежъ. То е чудно за тия двѣ села, какъ е станало това, като казахъ и за други села въ Севлиево. Но азъ за тѣхъ не знаехъ и не можамъ

да събера свѣдѣния, но тукъ подкрѣпямъ това искане. Заради това ще гласувамъ да се удовлетвори молбата имъ.

Б. Мирски: Г-да народни прѣдставители! Азъ станахъ да заявя, че ще подкрѣпя г. Христова, но не мога да го подкрѣпя днесъ. Нека внесе предложение, съгласно наредбитѣ на конституцията. Ние първи трѣбва да даваме примѣръ на зачитане на законитѣ и азъ се чужда какъ се мълчи отъ министерската маса, когато се тѣпчатъ законитѣ!

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Полагамъ на гласуване. Ония, които сж съгласни съ рѣшението на комисията, да се намали поземелниятъ налогъ на с. с. Бѣглежъ и Садовецъ на 70 ст., да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Събранието приема. (Глъчка.)

Д. Петковъ: Меншество е. Събранието не го приема.

Д. Христовъ: Какъ меншество — болшинство е!

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Моля г. г. квесторитѣ да провѣрятъ.

Квесторъ Т. Начовъ: (Слѣдъ прѣбройването.) Гласуватъ 54, а присѣтствуватъ 88.

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Болшинство е. Събранието приема.

Н. Мушановъ: Съмнѣние повдигамъ. Моли да се гласува втори пътъ.

Министъръ М. Сарафовъ: Това се разбира за въ бѣдѣще, за 1903 г., защото сега се събира данѣтътъ.

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Да. Давамъ 5 минути отидихъ.

(Слѣдъ отидихъ.)

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: (Звъни.) Засѣданието се продължава.

К. Досевъ: Г-нъ прѣседателю, какъ считате въпроса по онова гласуване, за свѣршенъ ли?

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Гласува се рѣшението на комисията.

К. Досевъ: Азъ заявявамъ съмнѣние въ четенето на гласовѣтъ. Колеко що се касае за общоприсѣтствующитѣ прѣдставители, защото по списъка присѣтствували сж повече отъ 120 народни прѣдставители, азъ мисля, че г. квесторѣтъ, уважаемиятъ г. Начовъ, общото количество не чете право и въ такъвъ случай азъ прѣдлагамъ да стане поименно гласуване. (Гласове: А а а!)

Т. Начовъ: Г-нъ Досевъ, съгласенъ съмъ, да се съмнѣва върху прѣбройването, но ще апелирамъ къмъ добросъвѣстността на народнитѣ прѣдставители, които не присѣтствуваха оdevъ при гласуването, да се отдѣлятъ настрана, за да се провѣри, или да излѣзатъ навънъ. Вънъ отъ Събранието имаше 50 души. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Тогазъ повикайте и тѣзи, които сж гласували, а сега не сж дошли.) Сега може да сж дошли други, но не бѣха тукъ при гласуването.

Н. Мушановъ: Още при гласуването на въпроса азъ заявихъ съмнѣние. Така щото, азъ ще моля да се подложи на второ гласуване, чрѣзъ ставане на крака.

Т. Начовъ: Азъ заявявамъ, че не гласувахъ за предложението на комисията и даже бѣхъ противъ. Тукъ нѣма никакви партизански интереси. Тѣзи работи сж недобросъвѣстни отъ ваша страна! Друго нѣщо е, ако искате вие да измѣните това предложение на комисията сега, да го разисквате изпово, но да казвате, че невѣрно съмъ прѣбройвалъ, това е недобросъвѣстно.

Н. Мушановъ: Имаме право да се съмнѣваме.

Д. Вълчевъ: Г-да прѣдставители! И азъ бѣхъ единъ отъ ония, които не гласуваха по въпроса, но веднажъ обливено рѣшението на Народното Събрание отъ бюрото, да се поврѣщаме, мисля, че ще отидемъ много далечъ, или пъкъ да прѣрѣшваме, както искатъ нѣкои господа, нѣма да бѣде удобно и затова, защото нѣкои г. г. прѣдставители, които бѣха тукъ, си отидоха — мога да наброя имената на нѣколко души; други пъкъ не сж били оdevъ, при гласуването, и не знаятъ за какво се е разисквало, не знаятъ смѣтността на работата. По такъвъ начинъ ще измѣнимъ вота на Народното Събрание и ще създадемъ единъ много лошъ прецедентъ. Другъ е въпросътъ, ако иска министерството да внесе ново предложение, или нѣкой отъ народнитѣ прѣдставители, за да се измѣни тая работа — не съмъ противъ; но да се съмнѣваме въ вота, нѣмаме право; защото отъ всички мѣста се призна, че лицата, които сж гласували, сж 52, а нѣкои казаха 54, а когато се прѣбройваха гласовѣтъ съ г. г. министритѣ и съ бюрото, оказа се, че нѣма повече отъ 92 или 97, но въ никой случай повече отъ 100. Тѣй щото, по този въпросъ нѣма какво да се говори.

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Искамъ да знамъ колко души присѣтствуватъ, г-нъ квесторе.

Квесторъ Т. Начовъ: Има 76 души.

Квесторъ И. Георгиевъ: 76 души и единъ сега иде — ставатъ 77.

Министъръ М. Сарафовъ: Има законното число народни прѣдставители, защото се изисква да присѣтствуватъ $\frac{2}{3}$.

Менѣ ми казаха, че г. Мушановъ е заявилъ веднага слѣдъ гласуването съмнѣние въ резултата. Ако това нѣщо е било, тогава трѣбва да се разгледа; може би бюрото да е прибрзало да обяви рѣшението на Народното Събрание. Трѣбва гласуването да стане съ ставане на крака.

К. Мирски: Веднага заявиха съмнѣние.

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Съгласно ли е Народното Събрание да стане повторно гласуване? (Гласове: Съгласно!)

К. Мирски: Налага се отъ правилника.

К. Досевъ: Нѣма нужда да се консултира Събранието дали е съгласно или не, когато правилникътъ прѣдписва, щомъ има съмнѣние, да се повтори гласуването.

Т. Начовъ: Най-напрѣдъ, одеѣ вие признахте, че има 87, а сега има 77 прѣдставители. Азъ не зная сега за какво и какъ ще гласуваме: има хора, които не бѣха гласували, а сега сж тукъ — тѣ трѣбва да се отдѣлятъ настрана. И азъ съмъ противъ прѣдложението, но лошъ прецедентъ ще създадемъ и не ще можемъ вече работа да вършимъ. Ново прѣдложение внесѣте, ще гласувамъ и азъ противъ.

К. Мирски: Никакво отдѣляне на депутатитѣ не може да става. Щомъ веднага г. Мушановъ заяви съмнѣние, първото гласуване се счита като нестанащо. Така е правилникътъ.

Н. Мушановъ: Г-да народни прѣдставители! Аргументътъ, който ни се навежда отъ почитаемиѣ г. г. Вълчевъ и Начовъ, нѣма абсолютно никакво значение за разрѣшението на този въпросъ. (М. Георгиевъ: Какъ да нѣма значение?) Всички, които бѣха въ Събранието, знаятъ, че се повдигна съмнѣние и, когато не искахте да стоите, ние не можехме да ви задържимъ. Обаче, въпросътъ е прѣдрѣшенъ и прѣдседателятъ не трѣбваше да поставя на гласуване този въпросъ. Слѣдва, че отново трѣбва да се гласува, не за друго, но за туй, защото единъ членъ отъ Народното Събрание изказва съмнѣние.

Т. Начовъ: Ще моля г. г. стенографитѣ да заявятъ има ли забѣлѣзано това нѣщо, защото не го чухме. (Нѣколцина отъ лѣвицата: Ние чухме.)

Н. Мушановъ: Азъ още не съмъ лѣгалъ въ Парламента!

К. Досевъ: Докладчикътъ казва, че го е чулъ.

Ц. Таслаковъ: Г-да народни прѣдставители! Какво сте рѣшавали не е важно, но важно е едно, че данѣци да се пропаватъ на извѣстно село, когато за това съществуватъ закони, е една най-

безобразна работа, съ която се занимава Народното Събрание! Азъ ви моля да продължите разискванията по този въпросъ и, ако ги продължите, азъ ще взема думата.

Колкото се отнася до въпроса, дали е имало съмнѣние или не, не сж се изминали два дена откакъ сте гласували, та да се е забравило, и сега още се продължаватъ разискванията — ние сме близко до дневния редъ, заявява се съмнѣние въ гласуването и ще гласуваме втори пѣтъ. Най-добрѣ е да продължимъ разискванията, ако се счита, че не е гласувано, да размѣнимъ още нѣколко думи по този въпросъ; защото не е важно, че една мишка ще мине прѣзъ гърба на лева, а важно е, че ще стане пѣтъ, който никога не бива да се прокарва!

Министъръ М. Сарафовъ: Да се занимаваме сега съ въпросъ, по който се взема рѣшение, намирамъ неудобно. Или трѣбва да стане вотъ, или никакво разискване. Ако се съгласи Народното Събрание, безъ да правя формално прѣдложение да се гласува върху него, това рѣшение, което е взело Събранието, ще се прати въ Финансовото Министерство, азъ ще се натоваря да изуча веднага работата, ще внесе формално прѣдложение, ще сезирамъ Народното Събрание съ него тѣй, както прѣдписва нашата конституция. (Гласове: Най-добрѣ.)

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Съгласно ли е Народното Събрание съ прѣдложението на г. Министра на Финанситѣ? Ония, които сж съгласни, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема. (И. Гешовъ: Прѣдложението на г. министра?) Да, него. (Гласове: Прието!)

Докладчикъ В. Кръстевъ: Г-да народни прѣдставители! Ще ви докладвамъ една молба отъ жителитѣ на с. Попина, Силистренска околия, съ която молба с. Попина поискало миналата година да се ползува добитѣкътъ му на паша отъ тѣй казванитѣ нѣкакви си острови: Гаргалжкъ, Параскева и Чибуклукъ и пасбището до блатото Попина-Гарванъ. Миналата година туй сжщото заявление е било разисквано отъ Народното Събрание и било се вземало ето какво рѣшение. Искано е било миѣние отъ министерството; слѣдъ като изучило, разбира се, въпроса министерството, лявява въ комисията слѣдующето: „прѣдъ видъ на горѣказаното моето миѣние е: за въпросното блато да се произведе публиченъ търгъ, съгласно закона за продаване, размѣняване и експлоатиране държавнитѣ недвижими имоти, и Попинчани да го купятъ, ако иматъ нужда отъ него, а ако желаятъ да се ползуватъ отъ пашата въ упоменатитѣ острови, да платятъ установената такса, която е доста умѣрена“. Комисията туй прошение го е докладвала въ Народното Събрание и Народното Събрание е утвърдило рѣшението на комисията. Сега съ едно писмо Министерството на Финанситѣ казва така:

(Чете.) „Приключено при това като ви повръщамъ пропението на жителитѣ отъ с. Попина, Силистренска околия, съ което молятъ да имъ се позволи да се ползватъ безплатно отъ пашата въ държавнитѣ острови Чибуклукъ, Гаргалжкъ и Параскева и въ държавното пасбище до блатото Попина-Гарванъ, понеже не разполагали съ достатъчно пространство селско пасбище и имали значително число добитѣкъ, честь имамъ да Ви съобща, че по сжщата просба до Народното Събрание, подадена отъ сжщитѣ жители по-рано, почитаемото Народно Събрание въ засѣданието си отъ 10 ноемврий 1901 г. — отношение № 2.410 отъ 30 ноемврий 1901 г. — е взело рѣшение: „за блатото да се произведе публиченъ търгъ, съгласно закона за продаване, размѣняване и експлоатиране държавнитѣ недвижими имоти, и Попинчани да го купятъ, ако иматъ нужда отъ него, а ако желаятъ да се ползватъ отъ пашата въ упоменатитѣ острови, да платятъ установената такса, която е доста умѣрена.“

Това рѣшение досега, обаче, не е могло да се узакони и приведе въ изпълнение, понеже Министерството на Търговията и Земледѣлието, слѣдъ издаването му, е повдигнало въпросъ за непродаването на което и да е отъ държавнитѣ блато особено на общини, като противно на интереса на държавата, тъй като риболовското и рибовѣдското стопанство не може да се експлоатира рационално едновременно отъ много лица, та да могатъ общинитѣ да се ползватъ истински отъ него. Независимо отъ това, трѣбва да се има прѣдъ видъ, че блатата сж такива държавни имоти, които, като се изучатъ добръ, изчистятъ и поправятъ, ще принасятъ голѣми и сигурни приходи на хазната, слѣдователно, не би трѣбвало да се продаватъ, толкова повече че Министерството на Търговията и Земледѣлието вече е взело мѣрки за тѣхното изучаване и измѣрване и слѣдъ врѣме ще ги постави въ образцово и приходно положение.

Това като Ви съобщавамъ, честь имамъ да Ви помоля, Г-нъ Прѣдседателю, да ходатайствувате прѣдъ почитаемото Народно Събрание да отгѣни взетото въ засѣданието си отъ 10 ноемврий 1901 г. рѣшение, относително продаването на държавното блато Попина-Гарванъ, и за удовлетворение просбата на жителитѣ отъ с. Попина, които дѣйствително страдатъ отъ недостатѣкъ на паша, да се разрѣши да се ползватъ безплатно отъ държавното пасбище до горѣказаното блато, а самото блато да остане въ разположение на държавата“.

Прошетарната комисия, като имаше това прѣдъ видъ, рѣши да се отгѣни рѣшението взето отъ миналогодишното Народно Събрание на 10 ноемврий, а сжщо на жителитѣ отъ с. Попина да се допусне да се ползува добитѣкътъ имъ безплатно отъ пасбището до горѣпоменатото блато. (Гласове: Прието.)

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Тѣй като никой не иска думата, полагамъ на гласуване. Онии

г. г. прѣдставители, които сж съгласни съ рѣшението на комисията, по пропението на с. Попина, да имъ се допусне да се ползватъ отъ държавното пасбище за паша на добитѣкъ си до блатото Попина-Гарванъ, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събрашието приема.

Докладчикъ В. Кръстевъ: Г-да народни прѣдставители! Ще ви докладвамъ една молба отъ нѣкой си С. Скриповски, адвокатъ въ гр. Пловдивъ: (Чете.) „Велѣдствие на разбойническата случка, стапала на Вѣловската станция прѣдъ очитѣ на сѣмейството ми, съпругата ми и най-голѣмиятъ ми синъ се разболѣха до такава степенъ, че“ и пр. Като адвокатъ ималъ да плаща 1.400 л. адвокатско право, или, тѣй да кажа, патентово право и съ молбата си моли да му се даде двѣгодишенъ срокъ, за да изплати тази сума. (К. Мирски: Това е работа на Министерството на Финанситѣ!)

Комисията рѣши да се изпрати въ Финансовото Министерство, съ мнѣние да го удовлетвори, ако намѣри това за нужно. (Д-ръ П. Ношковъ: Да се изпрати въ Министерството на Финанситѣ!) По силата на чл. 19, Дѣдо Цанковъ настоя да се докладва въ Народното Събрание и азъ съмъ длъженъ да ви го докладвамъ. (Обаждатъ се: Какво е мнѣнието на комисията?) Мнѣнието на комисията ви казахъ: да се изпрати въ министерството. (Обаждатъ се: Да се гласува.)

К. Мирски: Да му уважи министерството молбата, ако намѣри за добръ.

А. Каназирски: Да се разсрочи изплащането.

Т. Начовъ: Азъ искахъ да обясня по-нашироко тази молба на г. Скриповски, но понеже комисията е взела рѣшение да се изпрати молбата му на Финансовото Министерство, съ молба да бѣде удовлетворенъ просителтъ, и понеже въ заключение на ония обяснения, които щѣхъ да направя, аска щѣхъ да искамъ сжщото — да се прѣпрати молбата на Финансовото Министерство, съ молба да удовлетвори просбата на просителъ, т. е. да бѣде разсрочено изплащането — азъ нѣма да говори.

Министъръ М. Сарафовъ: Г-да народни прѣдставители! Пращате на Министра на Финанситѣ да удовлетвори една молба, която той не е въ състояние да удовлетвори. Законътъ, гласуванъ лани, изисква отъ г. г. адвокатитѣ, за да се допуснатъ да адвокатствуватъ, да прѣдставятъ въ сѣдилището квитанция, че сж си платили данѣка. Отъ своя страна азъ нѣма какво да кажа. Ако той не е въ състояние да плати, азъ ще го чакамъ, но квитанция да му дамъ, че е внесълъ данѣка си, за да се прѣдстави въ сѣдилището да педира, азъ това не мога да направя. Да отсроча изплащането, понеже законътъ ми дава право по текуцитѣ даждии да почакамъ, да, но ако искате да удовлетвори

молбата му, съобщавамъ отнапрѣдъ, че това не съмъ въ състояние да направя.

А. Урумовъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ именно искахъ да обърна вниманието на народното прѣдставителство на туй обстоятелство, че съ едно рѣшение отъ миналата година, на адвокатитѣ се отнема правото на адвокатство на онѣзи, които не внесатъ своя патентъ до опрѣдѣлено врѣме. Сега, прѣди малко, г. Таслаковъ бѣше казалъ за едно законоположение, че е безобразно. Ако говоримъ за безобразни законоположения, менѣ ми се струва, то е именно това законоположение. Никое занятие абсолютно не се отнема на българскитѣ граждани, ако не сж си платили своето патентово даждие, по Народното Сѣбрание, не зная отъ какви желанія и побуждения въодушевявано, направи миналата година една въпиюща несправедливостъ, като отне едно право на нѣкои български граждани затуй, защото на извѣстно врѣме не могли да внесатъ своя патентъ, отне имъ правото да упражняватъ занятието си. Г-нъ Скришовски, понеже почувствуваха тази несправедливостъ, се отнася до Народното Сѣбрание и иска да му се разрѣши да адвокатствува, понеже нѣма абсолютно никаква възможностъ да изплати даждието си, събрано отъ нѣколко години. Не се касае за патентовото даждие въ годината, за която се иска патентовото даждие, и което има възможностъ да плати, касае се за даждието, което не е платилъ отъ нѣколко години. Менѣ ми се струва, че ако бѣхме толкозъ строги къмъ адвокатитѣ и искахме непрѣмѣнно да имъ се отнеме адвокатството, ако не сж платили даждието прѣзъ годината, която трѣбва да адвокатствуватъ, то поне да не отнемеме правото имъ, когато се касае за неизплащане на едно даждие, което се е натрупало прѣди вотирането на този законъ. Вие виждате, че въ това заявление казва, че отъ 1897 г. дължи тази сума и за тая сума за 1897, 1898 и 1899 и 1900 г. нему се отнема правото да адвокатствува. Той плаща за настоящата година и по разбирането, по силата на закона, не би трѣбвало да му се отнема правото да адвокатствува, защото туй разпореджане не може да има обратна сила и не може да се отнася за изтеклитѣ години. Менѣ ми се струва, че ние по-сериозно трѣбва да се занимаемъ съ тоя въпросъ и, понеже много строго и несправедливо, ако щете и безобразно, е туй рѣшение изето отъ Народното Сѣбрание, да се отнема правото на гражданитѣ да не могатъ да упражняватъ едно занятие, когато не сж си доизплатили патентовото даждие, трѣбва да се отнесемъ по-снисходително къмъ молбата на г. Скришовски и да му се даде една разсрочка да изплати своето даждие и по такъвъ начинъ да му се не отнема правото да адвокатствува. Прѣди всичко, ако не удовлетворимъ неговата молба, държавата нѣма да може да прибере туй, което има да взема отъ него. Единственото негово прѣпитание, единствениятъ неговъ приходъ се състои въ адвокатството, и ако ние му

отнемемъ правото да адвокатствува, какъ ще спечели той и държавата какъ ще събере патентовото даждие? (Н. Савчевъ: Законътъ му отнема! Внесѣте прѣдложение да се отмѣни законътъ!) Законътъ му отнема, но тукъ се касае за тълкуването на закона, понеже се отнася за една сума, която дължи отъ прѣди вотирането на закона, и ние не трѣбва да даваме обратна сила на закона.

Ето защо азъ ходатайствувамъ прѣдъ народното прѣдставителство, да погледне на тоя въпросъ не така леко и да удовлетвори молбата на г. Скришовски.

Т. Начовъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ похвалявамъ дѣятелността на миналитѣ Народни Сѣбрания и признавамъ, че много добри рѣшения и законоположения сж приети, но както едно частно лице, така и една корпорация, при една усиlena своя дѣятелностъ, не могатъ да избѣгнатъ погрѣшките. Ето защо азъ приемамъ, че този законъ, съ който се постановява, че адвокати, които не сж си платили даждието, нѣматъ право да адвокатствуватъ, нѣматъ право да педиратъ, е единъ законъ основанъ на несправедливостта, е единъ драконовски законъ. (Гласове: Ооо! — Н. Гимиджийски: Всѣки законъ заданъцитѣ е драконовски законъ!) Моля ви се. Азъ не искамъ, какъвто и да бѣде този законъ, да педирамъ за измѣнението му; но покрайняй-мѣръ ние бихме могли да го изтъкуваме, да омекчимъ по възможностъ онази несправедливостъ.

Г-да народни прѣдставители! Съ тоя законъ се прѣкръщава възможността на едно лице, което по своя или по неопрѣдѣлена вина не е било въ състояние да си плати даждието. Такъвъ е случаятъ съ просителя, а може да има и много други подобни. Азъ приемамъ, че дѣйствително миналото Народно Сѣбрание е било въодушевено отъ желанието да се прѣкрати експлоатирането особено на адвокатитѣ, които подъ разни извѣртвания сж избѣгвали да плащатъ даждията си, и, наистина, е трѣбвало да се изработи нѣкакъвъ законъ за тѣхъ, за да се прѣкрати туй експлоатиране. Но законътъ, приетъ тѣй буквално, както го прилагатъ и както го тълкуватъ нѣкои, е единъ законъ, който противорѣчи на правото. И защо? Защото прѣсича възможността на тѣзи лица, които не сж въ състояние да платятъ даждията си, да съществуватъ, да живѣятъ. Че дѣйствително този законъ прѣсича възможността на тѣзи лица да съществуватъ, това се доказва отъ сѣщия този фактъ. Нѣма съмнѣние, че ако г. Скришовски или подобни нему лица бѣха въ състояние да си платятъ даждието, тѣ нѣмаше да стоятъ празни въ разстояние на една година. Фактътъ, че тѣ седятъ безъ работа, показва, че тѣ нѣматъ възможностъ да платятъ даждието си. Слѣдователно, на такива лица никой законъ нѣма право да имъ отнема хлѣба, или, ако има такъвъ законъ, той би трѣбвало да се изтъкува, да се омекчи. Нѣма съмнѣние, че азъ не желая и не

искаме да изтълкуваме закона въ смисъл, щото да уцърбява хазната, па и просителът не иска да направимъ нѣкоя врѣда на хазната, но казва: сега не мога да платя и не мога да сѣмъствувамъ; позволѣте ми да работя моята работа, моята специална работа, защото азъ не зная освѣтъ адвокатството. И ми се струва, че ако Народното Сѣбрание изтълкува този законъ въ такава смисъл, щото събирането на тѣзи даждия да стане пропорционално съ течение на врѣмето, по нѣкой начинъ поне когато той пледира, въ такъвъ случай, казвамъ, нито хазната ще пострада, нито ще липснѣ несправедливо едно лице отъ възможността да се прѣпитава. Така щото, азъ поддържамъ прѣдложението на комисията и моля Народното Сѣбрание да рѣши, щото това прошение като се прати на министерството, да се каже, че може да отсрочи изплащането на тѣзи даждия въ единъ периодъ отъ 2 години, като издаде и единъ общъ циркуляръ и за други подобни лица.

Министъръ М. Сарафовъ: Г-да народни прѣдставители! Ние падаме въ една погрѣшка. Прѣдлежи да се разисква прошепето на единъ адвокатъ, г. Скриповски. Тѣхна милостъ повдигнаха въпросъ да се тълкува законътъ, който задѣлжава адвокатитѣ да си плащатъ данъцитѣ и тогава да се явяватъ да пледиратъ. Единиятъ въпросъ съ другия нѣма нищо общо. Ако г. г. народнитѣ прѣдставители мислятъ, че онзи законъ трѣбва да се тълкува или трѣбва да се измѣнява, азъ мисля, че трѣбва да се внесе законодателно прѣдложение, върху него ще разискваме и азъ ще си кажа мнѣнието. (К. Мирски: Тѣй!) Сега, обаче, да се ограничимъ върху молбата на г. Скриповски и да вземемъ върху нея рѣшение.

Ще спомена мимоходомъ, че и лани, когато се дискутира законътъ, не съмъ правилъ справка, но ми се чини, че бѣше взето рѣшение, щото всичкитѣ данъци трѣбва да бждатъ платени. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Тѣй е!) Това ви споменавамъ, за да ви обърна внимание още веднажъ върху нуждата, че ако ще се тълкува законътъ, това трѣбва да стане съ специално прѣдложение и върху него да се произнесемъ.

Моля да се гласува прѣдложението на комисията.

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Има записани още нѣколко души. (Гласове: Ще се откажатъ.)

Г-нъ Мушановъ има думата.

Н. Мушановъ: Отказвамъ се.

К. Мирски: Какво ще стане?

Министъръ М. Сарафовъ: Безъ послѣдствие ще остане.

К. Мирски: Подъ условие, че ще остане безъ послѣдствие, азъ се съгласявамъ и се отказвамъ отъ думата.

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Има двѣ прѣдложения: едно е да се остави безъ послѣдствие, а другото е на комисията.

Они гласува, които сѣ за прѣдложението на комисията, (Гласове: Какво е то?) да се изпрати въ министерството...

Н. Мушановъ: Да се отсрочи изплащането.

Министъръ М. Сарафовъ: Г-нъ прѣседателю! Нека прочете г. докладчикътъ прѣдложението на комисията.

А. Влажевъ: Другото прѣдложение отъ кого е?

Министъръ М. Сарафовъ: Отъ мене е.

Докладчикъ В. Кръстевъ: Комисията рѣши да се изпрати въ Министерството на Финанситѣ съ мнѣние да го удовлетвори, ако намира това за възможно.

П. Каравеловъ: Това е невъзможно. Има законъ!

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Турямъ на гласуване прѣдложението на комисията. Ония, които сѣ за прѣдложението на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Нѣколко вдигатъ.) Сѣбраието не приема.

Ония, които сѣ за това, да се остави заявлението безъ послѣдствие, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Сѣбраието приема.

Докладчикъ В. Кръстевъ: Ще ви докладвамъ прошепето отъ Киро Петровъ, жителъ на с. Кръжа, Орѣховска околия, Врачански окръгъ. Този г. Киро Петровъ, като кметъ, по едно углавно дѣло за сторена отъ страната му една несъзнателна грѣшка, въ качеството му на длъжностно лице, Врачанскиятъ окръженъ сждъ го е осѣдилъ на единъ мѣсець тъмниченъ затворъ и да заплати станалитѣ по дѣлото разноски 263 л. и 40 ст. Моли за опрощаване на тия 263 л. и 40 ст. скдебни разноски.

Пронетарната комисия, като имаше прѣдъ видъ свидѣтелството, издадено отъ мѣстното общинско управление за сѣмейното и материалното му положение, отъ което свидѣтелство се вижда ясно, че не е възможно събирането на станалитѣ разноски, и се вижда отъ присѣдата, че той е излежалъ затвора, рѣши да се опростятъ разноските на споменатия Киро Петровъ и ме патовари да ходатайствувамъ прѣдъ васъ за това.

П. Каравеловъ: Азъ бихъ желалъ да се каже дѣлото какъ стои. Такива „малки погрѣшки, углавни прѣстъпления“ да ги нѣмаме! (Нѣкои отъ прѣдставителитѣ: За какво е осѣденъ той кметъ?)

Д. Вълчевъ: Г-да народни прѣдставители! Считамъ за длъжностъ да кажа двѣ думи, понеже познавамъ лицето, което е отъ с. Кръжа, и зная,

какъ е станала работата. Той е билъ помощникъ кметъ, а не кметъ. Стапало е едно прѣстѣпление. Обвиняваха една дѣвица въ безправствено прѣстѣпление и въ това врѣме, когато е възнегудувало населението, станало е дума да се освидѣтелствува тази дѣвица, и той, като агентинъ на властѣта, помислилъ е, че има съдебни функции, и е накаралъ двѣ баби да освидѣтелствуватъ дѣвицата, за да се констатира дали е извършила това прѣстѣпление, за да състави актъ и да го проводи на съдебния слѣдователъ. Станало е това освидѣтелствуване. По поводъ на това, дѣвицата се оплакала, че не е ималъ право да прави подобно разпореждане, и за това Врачанскиятъ окръженъ съдъ го е осъдилъ на 1 мѣсецъ затворъ, като се отстрани и отъ кметството. Той е излежалъ затвора. Вънъ отъ туй, осъдилъ го е да заплати станалитѣ по дѣлото съдебни разноси 200 и нѣколко лева. По поводъ на това, обявила се е публична продажъ на имотитѣ му. Той има, споредъ свидѣтелството отъ общината, едно-двѣ парчета ниви отъ нѣколко декара и тѣхъ ги продаватъ за събиране на съдебнитѣ разноси. Отъ една страна, като е прѣтърпѣлъ наказанието си, а отъ друга страна, като е изгубилъ службата си, отъ трета страна, като е констатиралъ съдѣтъ съ присѣда, че той е привишилъ властѣта си несъзнателно, призналъ е смекчающи вината обстоятелства, само че не е могълъ да го извини, а го е наказалъ съ най-малкото наказание, споредъ наказателнитѣ разпореждания, — той сега иска да му се опростятъ разносикитѣ, да не му се продаватъ двѣтѣ парчета ниви. Това сжъ съдебни разноси по дѣлото, а не е глоба, и азъ мисля, че ще бѣде справедливо при такава положение на дѣлото, когато е искалъ да запази общественъ интересъ на закона и като е прѣтърпѣлъ за това наказание, да не му се продаватъ двѣтѣ парчета ниви.

К. Мирски: Има ли свидѣтелство за имотното му състояние?

Докладчикъ В. Кръстевъ. Има.

П. Каравеловъ: Кога му е издадено?

Докладчикъ В. Кръстевъ: Ще ви прочета удостовѣрението: (Чете.) „Издадено отъ Книженското селско-общинско управление на жителя отъ сжщото село Киро П. Гърковъ, въ удостовѣрение на това, че сѣмейното му положение се състои отъ самото него, който е на около 56 години, и отъ три малолѣтни дѣца, сирачета“, (П. Каравеловъ: Не вѣрвамъ. Малолѣтни дѣца на 56-годишенъ човѣкъ селянинъ! — Смѣхъ. — Л. Дуковъ: Може, може! Може да сж измрѣли първитѣ.) „тѣй като съпругата му и майката на дѣцата се е поминала прѣди 10 години и всички грижи както за отхраната, така и въобще за издържането имъ сж легнали върху него. При това още удостовѣрява, че мате-

риалното му положение е едно отъ най-незавиднитѣ и че той едва може съ физическия си трудъ да изкарва насжщната си прѣхрана и оная на домоцаетото си.“ Отъ изпълнителния листъ се вижда, че е ималъ двѣ парчета ниви, които сж описани сега. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Мнѣнието на комисията какво е?) Мнѣнието на комисията е да се опростятъ станалитѣ разноси 263 л. и 40 ст.

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Опия господа, които сж съгласни да се опростятъ на Кира Петровъ, отъ с. Книжа, 263 л. и 40 ст. съдебни разноси, да си вдигнатъ ржката. (Волшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ В. Кръстевъ: Г-да народни прѣдставители! Ще ви докладвамъ едно прошение отъ подписанитѣ на име: Димитъръ Константиновъ Кутинуди, Чама Димитракица, Стою Георгиевъ Хахамуди и Димитъръ Георгакевъ Куюмджи, всички жители на гр. Каваклий. Тѣ молятъ за опрощение сумата 1.000 л. произхожда отъ поржчителство. Поржчителствували сж тѣзи трима съ тази тѣй помената Чама Димитракица за нейното момче, което е било откраднало нѣщо и задържано въ затвора, та поржчителствували за него. Обаче, туй момче, като го освободили отъ затвора, слѣдъ нѣколко врѣме той пакъ се уловилъ въ друга кражба и го затварятъ, и избѣгало отъ затвора сжщеврѣменно. Туй момче и досега не е хванато отъ властитѣ и властитѣ дръпватъ поржчителитѣ за поржчителството. Поржчителството влиза въ сила и издаватъ изпълнителенъ листъ за събирането на сумата отъ горѣпоменатитѣ поржители. Едно свидѣтелство, удостовѣрение, отъ Каваклийското околийско управление казва: (Чете.) „Каваклийското околийско управление дава настоящето на жителката отъ гр. Каваклий Чама Димитракица — вдовица, за да ѝ послужи кждѣто стане нужда, въ удостовѣрение на това, че отъ наведената въ архивата на управлението справка се вижда, какво синѣтъ ѝ Шидеръ Димитровъ Вълкапуди, отъ гр. Каваклий, дѣйствиелно на 17 сръцу 18 ноемврий 1896 г. прѣзъ нощта е сполучилъ да избѣга отъ полицейския тогава арестъ, кждѣто прѣдварително е билъ задържанъ по обвинението му въ кражба, който и до днешенъ день не е заловенъ, понеже, споредъ свѣдѣния, намиралъ се въ Турция.“

И комисията, като се основаваше на това удостовѣрение, че не е избѣгалъ отъ ржцѣтъ на поржчителитѣ, рѣши да се опрости гаранцията.

Д. Колевъ: Г-да народни прѣдставители! Не трѣбва да се силаваме никакъ на такива удостовѣрения, защото кметовѣтъ много фалшифициратъ съ тѣхъ. Случватъ се такива работи. Азъ съмъ на мнѣние, и моля г. министра, когато се издаватъ такива удостовѣрения, да не се издаватъ само отъ кметовѣтъ, но отъ цѣлия съвѣтъ, защото мнозина

хора, които искат да злоупотребяват, записват по 1—2 парчета върху себе си, а останалите на жените и синовете си, и кметът им издава свидетелства, без да провери, без да изпита окончателно работата. Най-хубаво би било, щото, когато се издава свидетелство или удостоверение за бърдност на някое лице, съветът да се произнесе и да има протокол за това. Инак, нямат значение такива удостоверения; те са фалшиви

Ан. Коновъ: Г-н докладчикъ, моля, обяснете: тази гаранция за първото престъпление ли е, или е за второто?

Докладчикъ В. Кръстевъ: За първото. От градоначалството се издава за въ полза на оплакваните се жители, че е избягалъ отъ ржцѣтъ на властѣта, отъ ржцѣтъ на полицията.

Л. Дуковъ: Азъ, г-да прѣдставители, цѣхъ да кажа нѣколко думи, но, струва ми се, г. докладчикътъ не обясни добръ тия работи. Този, избягналиятъ, който се търси, когато тѣзи четирма души му са станали гарантѣ, той е билъ тогава, споредъ свидетелството което е издадено, на 15 години. (Докладчикъ В. Кръстевъ: Тѣй, вѣрно!) Тѣ станали гарантѣ за едно извѣстно негово престъпление въ малолѣтно вѣрме, когато младитѣ могатъ да грѣшатъ—така трѣбва да го разбираме. После той е направилъ второ престъпление и полицията го е хванала и отъ нейните ржцѣ избягалъ този престъпникъ. Тогава какво са виновати тия 4-ма хора, които са станали гарантѣ за извършена кражба, когато е билъ малолѣтенъ? Азъ искамъ да кажа, че съмъ съгласенъ съ това, което каза г. Колевъ, че може да се фалшифицира, защото той е билъ писаръ въ общината и възможно е да е срѣщалъ такива работи. И може да е справедливо, да се издаватъ такива свидетелства за бърдност съ протоколъ отъ цѣлия съставъ. А отъ друга страна, за да подозираме, че тукъ кметътъ може да е направилъ нѣкаква фалшификация за тѣхната бърдност, ние имаме доказателства, че не е така. Азъ мисля, че това не може да бъде, защото, за да се даде 2.000 л. гаранции, едва 4-ма души са могли да погълнатъ тази сума. Ако бѣха богати, не щѣха да дадатъ гаранция 4-ма души, а само единъ можеше да погълне тази сума. Та, споредъ мене, държавата тукъ никакви пари не е дала, никакви пари нѣма да взема. Разбира се, че просто искатъ да имъ се опростятъ тия пари за които държавата не е харчила; отъ друга страна, отъ ржцѣтъ на полицията е избягалъ, и не за първото престъпление. На това основание азъ мисля, че ще направимъ добръ, защото инакъ ще се разсипятъ 4 сѣмейства, които са станали гарантѣ за него. Азъ гледамъ въ дневниците, че миналата година на много лица, отговорници на вѣстниците, се е опростило по 200 л. — напр. на единъ Чохаджиевъ е простено 205 л. Когато на единъ адвокатинъ, който е редакторъ на вѣстникъ,

дѣто е умнилено писалъ криви работи и му се прощава отъ Събранието 200 л. и повече, а да се не опростятъ на тия 4 сѣмейства, които са гарантирали, ще бѣде грѣхъ. Азъ гледамъ закона и намирамъ, че на много хора, които са грѣшили, които са хванати въ престѣпления, законътъ имъ е опрощавалъ, най-много на редакторитѣ, както на отговорния редакторъ Ив. Я. Поповъ миналата година и на разни Кандиларовци. Та какво ще бѣде ако се опростятъ на 4 сѣмейства 2.000 л.! Азъ моля Народното Събрание да се присѣдини къмъ мнѣнието на комисията. (К. Мирски: 1.400 л.—Докладчикъ В. Кръстевъ: То е 1.000 л.) Молятъ да имъ се опростятъ 1.000 л. Държавата не губи въ туй отношение нищо и моля почитаемото Събрание да се присѣдини къмъ рѣшението на почитаемата комисията и да се опрости на тѣзи хора тази сума.

В. Статковъ: Какво е свидетелството, което е издадено, дали е право или е криво, това нѣма да ни интересува. Ще ни интересува това, което е интересувало и комисията: дали тѣзи гарантѣ са причината, дали те са отговорни за това, защото не се е явило прѣдъ сѣда лицето, за което са гарантирали. Ние намѣрихме, че те не са причината, намѣрихме, че те са прѣдставили този човѣкъ по първото дѣло, но по друго престѣпление, арестуванъ, избягалъ. Следователно, отговорни ли са тия хора, ако по друго престѣпление е избягалъ? Ние намѣрихме, че не са отговорни, и азъ вѣрвамъ, че и вие ще се съгласите съ насъ, че не са отговорни. Друга бѣше работата, ако този тѣхенъ поржчителствуемъ бѣше отстраненъ отъ сѣдебито и административното дирене по процеса, за който са гарантирали. Но той се отстранява по друго престѣпление. И ние мислимъ, че ако държавата събере тѣзи пари, ще бѣде несправедливо. Азъ мисля, г-да прѣдставители, че ще се съгласите съ това рѣшение на комисията и ще го потвърдите.

С. Арсениевъ: Менѣ ми се вижда твърдѣ странно, дѣто комисията идва да ходатайствува за пѣща мимо закона и мимо конституцията. Ние не можемъ да вземемъ ни едно рѣшение мимо закона, мимо конституцията. Това не е работа на Народното Събрание. Истина е, че Народното Събрание е суверено и може да взема рѣшения, обаче, тѣзи рѣшения не могатъ да бѣдатъ мимо съществуващите закони. Отдѣ-накъдъ комисията е взела такова рѣшение да ходатайствува за освободението отъ поржительство на извѣстни хора за единъ провинилъ се престѣпникъ? Г-нъ Статковъ казва, че лицето единъ пѣтъ провинено въ едно престѣпление, било провинено и по друго, обаче, никъдѣ се не обнаружва дали първото дѣло, по което са поржчителствували просителитѣ, е разгледано, и, следователно, поржчителството пада. Обясни се, обаче, разкритикува се, че първо дѣло не е било разгле-

дано; значи, поржчителството си стои. Ето защо ние не можем да вземем рѣшение, за да освободимъ тия хора отъ поржчителството. На всѣки случай, азъ мисля, че другъ щѣше да бѣде въпросътъ, ако тѣ сж го прѣдставили по първото дѣло, а като сж го прѣдставили по второто дѣло, той е избѣгалъ. А сега е съвсѣмъ другъ въпросътъ. Ето защо настоящето прошение не заслужава да ни занимава и комисията е направила твърдѣ злѣ, като е рѣшила да ни занимава съ него.

П. Драгулевъ: Азъ ще допълня само мисълта на г. Статкова. Задължението, което дава единъ поржчител на съдебнитѣ и административни власти, е да може да прѣдстави наврѣме подсъдимия, като вземе върху себе си грижата да слѣди за неговото неотклонение отъ съда или администрацията. Ако полицията по друго прѣстѣпление е вземала прѣстѣпника и го е турила въ затвора, и не е била каджрна да го пази, слѣдъ като е отклонила вниманието на тѣзи хора, на които е възложено да го пазятъ, азъ питамъ: съ какво законно право би могло да се яви едно съдилище да вземе постановление да се събере тая сума, съ която е поржчителствувало? (Ан. Коновъ: Работа е на съда.) Именно, въпросътъ е, че съдътъ е постановилъ или ще постанови да се събере тази гарантна сума, съ която поржчителитѣ сж поржчителствували. Полицията, властѣта, е станала сама причина за отклоняването на този човѣкъ. Значи, поржчителитѣ ставатъ извиняеми по закона за отговорността и за гарантната сума. Съ това искамъ само да допълня мисълта на г. Статкова. Трѣбва да се знае, най-напрѣдъ, споредъ мене, какво задължение взематъ поржчителитѣ, прѣсѣченъ ли е тѣхниятъ способъ да изпълнятъ това задължение спрѣмо себе си, или не? Кой е прѣсѣкътъ този способъ? Тази властъ, която е искала да ги опѣрби съ тая гарантна сума отъ 1.000 фр. Азъ мисля, че е законно и справедливо да се удовлетвори молбата на тия хора, на тия 3—4 души поржатели, които не сж желали да се отклони отъ съдебното дѣло този прѣстѣпникъ. Още по-важно е, че дотогава, докато не бѣше се появило второто прѣстѣпление, тия поржатели сж могли да слѣдятъ прѣстѣпника и сж могли да го прѣдставятъ винаги на разположението на властѣта. Оказва се, че когато е извършилъ второто прѣстѣпление, властѣта е могла да го намѣри и да го затвори. Отъ тоя фактъ безспорно трѣбва да стане ясно, че той не избѣгалъ по първото прѣстѣпление, а е избѣгалъ по второто прѣстѣпление, за което властѣта е била длъжна да го пази, като обезпечи себе си да го накаже съгласно закона, да обезпечи така сжщо и оиѣзи хора, които е лишила отъ възможността да го слѣдятъ. Моето мнѣние е, че е справедливо и законно да се удовлетвори отъ Народното Събрание.

В. Христовъ: Г-да прѣдставители! Много хубаво се обясни работата. Извършилъ човѣкътъ

едно прѣстѣпление, за което прѣстѣпление го хванали и затворили. Явяватъ се за него поржатели, които гарантирали да го пуснатъ на свобода. Пуснатъ на свобода, извършилъ друго прѣстѣпление, закарватъ го пакъ въ полицията и оттамъ избѣгва. Имаме ли право да се занимаваме съ този въпросъ? Това е работа не отъ наша компетентностъ, а отъ компетентността на съдилищата. Тѣ сами ще опрѣдѣлятъ, дали трѣбва да се опрости гаранцията, която е прѣдвидена за първото прѣстѣпление и която сж дали поржатели, или не. Така щото, азъ казвамъ, че не заслужава да се занимаваме съ въпроси отъ такова естество. По-добрѣ ще бѣде да се изпрати това прошение на съдебнитѣ власти.

Б. Мирски: Г-да народни прѣдставители! Много е правъ, и ние всички тукъ ще разберемъ, че е правъ билъ и г. Арсениевъ, когато ни каза, че ние трѣбва да дѣйствуваме въ границитѣ на закона, никога ние не можемъ да дѣйствуваме вънъ отъ границитѣ на закона. У насъ напълно е раздѣлена съдебната властъ отъ законодателната. А ние отиваме днесъ и ставаме една своего-рода върховна касационна инстанция. Ние трѣбва да оставимъ работата за въпроса, право ли е рѣшено дѣлото или не отъ съдилищата. Тукъ има вече единъ изпълнителенъ листъ. Искатъ се отъ едни хора 1.000 л. Кой иска тая сума? Държавата. Държавата е кредиторъ на тия хора. Ако държавата, по тѣхному, не е безспоренъ кредиторъ, има съдилища, да се оплачатъ прѣдъ съдилищата и прѣдъ тѣхъ да се разрѣши въпросътъ: дали дѣйствително държавата е безспоренъ кредиторъ или не на тѣзи 1.000 л. Сега като имаме да взимаме тия 1.000 л. отъ тѣзи хора, пита се: трѣбва ли да ги отстъпимъ на тѣхъ, да имъ ги подаримъ, или не? На този въпросъ нека отговорятъ всички г. г. комисари на прошетарната комисия, които се обръщатъ на законодатели. Ако да биха тѣ имали лично да взиматъ тѣзи 1.000 л. отъ просителитѣ, отъ тия четирма господиновци, питамъ ги азъ, щѣха ли да имъ ги подарятъ? Може би щѣха, ако се убѣдѣха, че тѣ заслужаватъ милостиня. Съ чужда пита помана не трѣбва да се прави, или ако се прави, то твърдѣ рѣдко. Ако заслужаватъ тия хора българската държава да имъ подари тия 1.000 л., нѣма освѣнъ г. Министерътъ на Финанситѣ като домакинъ на материалнитѣ срѣдства на страната да внесе за това по установения редъ прѣдложение. Дотогава ние не можемъ, освѣнъ да вземемъ слѣдующата резолюция: да се прати това прошение на г. Министра на Финанситѣ на благоусмотрѣние. Ще ги чака ли, прѣдложение ли ще внесе за опрощението на сумата, то е негова работа; ние, обаче, не трѣбва отъ прошения да правимъ закони.

В. Димитровъ: Менѣ ми е странно, какъ така въ тая прошетарна комисия, дѣто има толкозъ юристи членове, (Докладчикъ В. Кръстевъ: Нито единъ!) за голѣмо съжаление, не сж могли

да разбератъ какво нѣщо е законодателна властъ, какво нѣщо е съдебна властъ, какво нѣщо е изпълнителна властъ и сж дошли тукъ да ни занимаватъ съ такива прошения, които не сж отъ компетентността на Народното Събрание. Трѣбва да не се обръща внимание на такива прошения, защото не сж отъ наша компетентностъ. Има съдебни власти, които сж едно рѣшение, влѣзло въ законна сила, сж осждили нѣкого на 1.000 л. Дължи ги на хазната. Право или криво, тукъ имаме res iudicata. Г-нъ министърътъ, който е прѣдставителъ на държавното съкровище, може да ни внесе, както каза г. Мирски, едно прѣдложение за опрощаването на тая сума, и Народното Събрание, възъ основание на това прѣдложение, съ което ще ни сезира г. министърътъ, ако намѣри за справедливо, ще опрости тази сума. Но да се занимаваме съ работи, които не сж отъ наша компетентностъ, да влизаме въ атрибутитѣ на съдебната властъ, азъ мисля, че това ще бжде да излѣземъ вѣнъ отъ законитѣ.

П. Драгулевъ: Азъ ще кажа нѣколко думи въ отговоръ на г. Димитрова. Искамъ да кажа, че практиката на Народното Събрание е вече усвоила такива прецеденти. Даже прѣди нѣколко дена отстъпихме държавна земя. (Г. Кирковъ: То е друго!) Ние нѣма да направимъ нищо друго. Държавата, съгласно съдебното рѣшение, е станала кредиторъ сирѣмъ нѣколко души български граждани и тя има да взима пари, тя е стопанинъ. И ако за сумата, която иска да вземе, длъжниците правятъ постъпки прѣдъ Народното Събрание за това, което има право държавата да събере отъ тѣхъ, да имъ се отстъпи, Народното Събрание може да рѣши въпроса, да имъ се отстъпи това или не. Народното Събрание, за да може да направи това нѣщо, трѣбва да види има ли причини, по които да може да направи такава жертва за нѣколко български граждани. Има ли причини? Има причини. Защото Народното Събрание, слѣдъ като въ закона не се прави никакво изключение, за да може единъ поръчителъ да се освободи отъ отговорностъ за поръчителствуванитѣ суми, Народното Събрание може да влѣзе въ своята роля на законодатель, ако щете на сѣдии, който може да разрѣшава подобни въпроси, и да го разрѣши. Това изключение, което липсва въ законитѣ, съ единъ вотъ да го приемемъ, да го узаконимъ общо за всички и специално за такива случаи, какъвто е случаятъ, който се оправдава отъ фактитѣ, отъ обстоятелствата, които не сж зависѣли отъ волята на тѣзи хора. (Нѣкой отъ крайната лѣвица: Да се разправятъ!) Какъ ще се разправятъ въ сѣдилищата? Не може да обжалватъ това рѣшение, не може да правятъ постъпки — въ закона нѣма нужното указание. Вие, г-нъ Димитровъ, като адвокатъ можете ли да посочите начина, какъ да се обрънатъ тѣ по съдебенъ редъ? Ние трѣбва да разрѣшимъ въпроса. (Н. Габровски: Народното Съ-

брание не е съдебна инстанция да отмѣнява присѣди!) Ще харикне опова, за което има да взема.

Министъръ М. Сарафовъ: Отъ момента, когато се установи въ Народното Събрание, че има присѣда произнесена, че има съдебно рѣшение, азъ мисля, че нѣма Народното Събрание съ какво да се занимава. Трѣбва да се прати това прошение на Министра на Правосѣдието, който заедно съ колега си отъ Финанситѣ да може да направитъ нѣщо.

В. Статковъ: Ние въ 20 минути вжтрѣ ще рѣшимъ два въпроса, по двѣ прошения, съ рѣшения едно на друго противорѣчуци. Ние прѣди двѣ минути рѣшихме да опростимъ 100 л. на Гъркова, противъ когото има рѣшение съдебно за разпоски. (Г. Кирковъ: Тамъ сж съдебни разпоски.) Толкова повече. (Г. Кирковъ: А, не е така! Ужъ адвокатъ ете!) Съдебнитѣ разпоски сж дадени пари, а туку държавата не е дала нищо. (Г. Кирковъ: Съдебни разпоски е друго, а глоба е друго!) Това не е глоба, тѣ сж гарантѣ. Азъ мисля, че ако вземете друго рѣшение отъ опова за Гъркова, ще приемете двѣ рѣшения противорѣчуци въ 20 минути — сега да рѣшавате едно, а прѣди 20 минути друго.

Н. Христовъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ ще обърна вниманието ви само върху това, че въ случая нѣма съдебно рѣшение издадено. (П. Драгулевъ: Има!) Нѣма. (П. Драгулевъ: Има изпълнителенъ листъ.) Въ такъвъ случай, ако има изпълнителенъ листъ, издаденъ е по едно опрѣдѣление и странитѣ не сж викани прѣдъ сѣдилището да дадатъ обяснения дали сж виновни, дали не сж прѣдали лицето или не, за което сж гарантирали да го прѣдадатъ на властта. Сѣдѣтъ прави опрѣдѣление възъ основание на гаранцията, въ която самитѣ поръчители сж се изрично задължили въ случай на отклонение на лицето да заплатятъ сумата, за която гарантиратъ. И като е така, въ този случай лицата, които сега се молятъ да имъ се опрости гарантираната сума, не сж викани прѣдъ сѣдилището да дадатъ своитѣ обяснения, и като е така, въ случаи ще бждатъ онеправдани. Защото, ако бѣха викани, щѣха да дадатъ обясненията си, че сж прѣдали лицето на властта. (К. Мирски: Да се оплачатъ на касацията.) И като е така, има право Народното Събрание да уважи тѣхната молба и да опрости сумата.

В. Димитровъ: Г-нъ докладчикътъ трѣбваше да каже, че въ комисията е имало едно внушително меншинство, което е било противъ това прѣдложение, и защо се е обявило противъ рѣшението на комисията.

С. Арсениевъ: Защото имало заинтересовани прѣдставители.

К. Мирски: Това показва, че по-скоро у насъ трѣбва да се нареди единъ редъ по разглеждането

на прошенията. Г-нъ Теню Начовъ е на мнѣние, че сме били въ правото да пращаме прошенията на надлежитѣ министри съ молба, а пъкъ г. Урумовъ е на мнѣние, че можемъ да тълкуваме законитѣ чрѣзъ резолюция. (Смѣхъ.) Извѣстно е поне на г. Урумова, че тълкуванието на законитѣ става съ законъ: когато се дава тълкувание, става тълкуванието пакъ чрѣзъ законъ и има особено име — интерпретативенъ законъ. Рѣшенията се пращатъ — много добръ знае г. Начовъ, а се прѣструва, че не знае — или съ прѣпорѣка, или съ вѣ какво мнѣние на зависяще разпореждане и министритѣ правятъ това, което имъ допускатъ законитѣ. Министърътъ прочита прошениято и по него направя това, което му допуца законътъ, а намѣри ли за добръ той подъ своя отговорностъ да направя нѣщо, внася прѣдложение и тогава, туй прѣдложение като се внесе въ Народното Сѣбрание, ние влизаме въ ролята си, както каза г. Драгулевъ, въ ролята на законодатели. Отдѣ-накъдѣ ние сега по едно прошение да направимъ законъ? Това нѣщо е беззаконно и затуй нека пратимъ туй прошение на г. министра да направя нужното по него. Ако хората сж бѣдни, той ще ги чака, както и вие бихте чакали, ако имате да вземате отъ такива бѣдни.

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Има двѣ прѣдложения: едното е прѣдложението на комисията, а другото е на г. Мирски, което бѣше подкрѣпено отъ г. Министра на Финанситѣ.

Ще положа на гласуване прѣдложението на комисията. Ония господа, които сж съгласни съ прѣдложението на комисията — да се опростятъ 1.000 л. гаранция на нѣколко жители отъ гр. Каваклий, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Сѣбранието не приема.

Второто прѣдложение: да се изпрати прошениято на г. Министра на Правосѣдието, който въ съгласие съ г. Министра на Финанситѣ да види какво може да се направя по този въпросъ. Които сж за това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Сѣбранието приема.

Докладчикъ В. Кръстевъ: Г-да народни прѣдставители! Ще ви докладвамъ едно заявление отъ Иванчо Филиповъ, жителъ отъ с. Козлодуй, Орѣховска околия, съ което заявява слѣдующето: (Чете.) „Подписаниятъ отъ около 18 години съмъ се поселилъ въ с. Козлодуй, Орѣховска околия, съ сѣмейството си, дѣто се занимавамъ съ земледѣлие, отчасти търговия и като въ помощъ на това се ползувахъ отъ скромната ми пенсия, която ми се отпущаше като на опѣлченецъ. Обаче, впоследствие на едно постановление отъ пенсионния сѣвѣтъ, ти биде отнета по причина, че по непълнота на нѣкои формални книжа, които да установятъ врѣмето, прѣзъ което азъ бѣхъ плѣненъ отъ турскитѣ войски, и по тоя начинъ азъ останахъ да очаквамъ прѣхраната си и оная на сѣмейството си изключително отъ работенето на едно парче земя, която съ голѣма

мжка и трудъ бѣхъ придобилъ“. (Гласове: Какво иска? На кратко кажете!) Той е билъ пенсионеръ, отнема му се пенсията и сега моли да му се отпуснатъ 70—80 декара отъ Козлодуйския соватъ земя за разработване, съ пари. Комисията, като имаше прѣдъ видъ едно свидѣтелство отъ мѣстната администрация, че дѣйствително има нужда отъ едно парче земя, защото изключително се занимава съ този занаятъ, рѣши да му се отпуснатъ 80 декара — (Н. Савчевъ: Отдѣ знаете, че има такава мера тамъ?) има, — съ каквато цѣна намѣри за добръ министерството.

Д. Вълчевъ: Ако ставаха докладитѣ по-пълни, по много прошения нѣмахе да ставатъ толкова прѣнии. Менѣ ми се струва, че както докладътъ на настоящето прошение, тѣй и по-първитѣ, безъ да се зловиди на г. докладчика, сж съвършено непълни; защото не може да се разбере главното нѣщо, сжщността на работата. Тоя Иванчо Филиповъ, отъ Габровскитѣ колиби, е билъ търговецъ въ Браила прѣди Сръбско-турската война и въ онуй политическо течение, което имаше тогава, стана и отиде въ Сърбия. Слѣдъ това се връща въ Ромѣния и тогава постѣпва въ българското опѣлчение, сражавалъ се въ Балкана, въ II-ра опѣлченска дружина и слѣдъ това става неговото заробване, изчезването му отъ редоветѣ на войската и неого считатъ въ опѣлченската дружина за умрѣлъ. Слѣдъ това той дава прошение за пенсия и изначало му се отпуснала пенсия, по когато ставала ревизия на пенситѣ и се видѣло, че той нѣма пълнота на доказателствата, че не е стоялъ докрай на опѣлчението, за да вземе нужното свидѣтелство, отнета му е пенсията и той отъ виденъ търговецъ, отъ извѣстенъ членъ на обществото въ Габрово по-напрѣдъ и послѣ въ Браила, ималъ самостоятелна работа, изпадналъ да живѣе въ едно затѣнтено влашко село Козлодуй и почва да се занимава съ земледѣлие. Като помислилъ, че въ награда на неговитѣ заслуги, понеже има свидѣтелство, че е билъ подъ Стара-Загора, по не е можалъ докрай да засвидѣтелствува присѣтствието си въ опѣлчението, както ви казахъ и по-напрѣдъ, отправа се до Народното Сѣбрание съ едно прошение и казва да му се дадатъ нѣколко декара; Народното Сѣбрание казва, че безъ пари не може да му се даде земя; и сега казва: дайте ми отъ свободнитѣ земи, както давате на всички: било нѣмци, или маджари, или банатчани, съ цѣна каквато намѣрите за добръ. И комисията не рѣши така, както каза г. докладчикътъ — „както намѣри за добръ г. министърътъ“, а съ цѣна на декара; помня, бѣше 10 л. (Докладчикъ В. Кръстевъ: Нѣма такова нѣщо!) Приканвамъ г. Гимиджийски за свидѣтел. Съ 10 л., да ги плати въ продължение на 5 години.

Такова е положението на работата. Той не иска възнаграждение, нито му се дава пенсия, нито пособие, а казва съ пари да му се даде земя да я обработва.

Министър М. Сарафовъ: По закона за прѣселенитѣ въ Княжеството, той не би ималъ право да му се даде земя безъ заплата, защото българитѣ отъ Турция, както и жителитѣ на Княжеството нѣматъ това право, а само българи по произхождение отъ чужбина, които дохождатъ тукъ. Слѣдователно, неговото прошение би имало мѣсто да му се даде земя, но азъ не мога да приема рѣшението на комисията да му се даде именно земя отъ еди-кое си мѣсто, защото не зная дали разполагаме тамъ съ земя, и ако има такава земя, дали не е задържана тази земя за други нѣкои цѣли. Та велѣдствие на това азъ бихъ молилъ да се уважи молбата му по начало и министерството да му даде земя тамъ, дѣто може да се засели. (Гласове: Съгласни!)

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Полагамъ въпроса на гласуване. Ония г. г. прѣдставители, които сж съгласни да се уважи по начало прошениято на Иванча Филиповъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Н. Гимиджийски: Г-да народни прѣдставители! Жителитѣ отъ с. Алтхнѣ-чаиръ, Чирпанско, молятъ, щото Народното Събрание да имъ отпусне едно пасбище, което се намира на юго-западната страна на селото имъ, състояще се отъ една ливада подъ названіе „Сазлжкѣ“ отъ около 300 декара, защото имъ било потребно по причина на тѣснотия на мората имъ. Въ краенъ случай, казватъ, ако не ни отпусне това мѣсто даромъ, то сме готови да го платимъ. Своеврѣменно това прошение е било изиранцано въ Министерството на Финанситѣ, за да даде своето мнѣние, и Министерството на Финанситѣ, като поверява тази проба пакъ въ Народното Събрание, казва: „Имамъ честъ да Ви явя, че дѣйствително тѣ иматъ голѣма нужда отъ тоя сазлжкѣ и сѣмъ на мнѣние да имъ се продаде, но не и да имъ се отстъпи даромъ, тъй като тѣ сж въ състояние да го изплатятъ. Тоя сазлжкѣ има 300 уврата и струва 10 л. единиятъ декарь. Ако почитаемото Народно Събрание рѣши да имъ се продаде, то това да стане така: да имъ се отстъпи сръбцу 10 л. декарьтъ, платими въ петъ надежа въ разстояние на 5 години, като внесатъ първия надежъ при прѣдаването на сазлжка“. (Министъръ М. Сарафовъ: За кое село?) Селото Алтхнѣ-чаиръ, Чирпанско.

Комисията, като разгледа това прошение, единодушно рѣши да се отстъпи на общината това мѣсто, тази ливада „Сазлжкѣ“, по 10 л. декарьтъ, съгласно съ мнѣнието на Финансовото Министерство.

Т. Орловъ: Г-да народни прѣдставители! Миналата сжбота разгледахме прошения, като се отстъпила 10.000 декара, ако не се мѣжа, въ Русенската околия, орница, значи, мѣсто да се обработва за ниви, и Събранието рѣши да имъ се отпуснатъ такива мѣста съ 10 л. декарьтъ, а пъкъ тукъ, както

се казва въ самото заявление отъ селянитѣ, то е сазлжкѣ мѣсто и всѣка една година не може да се обработва отъ наводненіето на р. Марица — защото това мѣсто се намира близо до р. Марица — и затова тѣ не могатъ да се ползуватъ освѣтъ въ 3—4 години единъ пѣтъ да си пускатъ добитъка. Цѣлата тази околностъ, която има 300 декара — азъ не доунамамъ да има 300 декара, а около 150, — понеже е държавна, е запазена и селинитѣ, щомъ пускатъ добитъка си, веднага ги глобяватъ. Затова азъ казвамъ: цѣлата, която се прѣдлага, е много висока, защото цѣната на мѣстата, които отстъпихме въ Сегѣрна-България, като орница, е 10 л. декарьтъ. Затова, понеже го искатъ само затуй, за да се ползува добитъкътъ имъ, и при таква положение на работата, азъ прѣдлагамъ най-много да се тури цѣна 5 л. Г-нъ Министерътъ на Финанситѣ, може би, знае, че цѣлото това мѣсто е дадено за 5 години за 300 л., и то не всѣка година може да дава доходъ, защото въ 3—4 години, когато водата отъ р. Марица се намали, тогава малко-много сѣно може да направи. И този прѣдприемачъ чака въ три години единъ пѣтъ да вземе сѣно, а по нашенско сѣното се цѣни добръ и тогава може да си изкара 5—600 л. Прѣдъ видъ на това положение на работата, азъ прѣдлагамъ да не бжде цѣната повече отъ 5 л.

Министъръ М. Сарафовъ: Азъ намирамъ, г-да, неудобно въ Народното Събрание да се пазариваме, (Смѣхъ.) защото, да се правятъ така прѣдложения, то дохожда: единъ да дава 5, други да иска 10. Понеже министерството е изучило работата и дава едно мнѣние, то трѣбва да уважи туй мнѣние.

А пъкъ относително сазлжкитѣ, случайно тукъ ви съобщавамъ, че министерството готви, въ съгласие съ Министерството на Търговията и Земледѣлнето, да внесе едно прѣдложение, за да се дадатъ едни голѣми улеснения за всички сазлжци, като се освободятъ отъ данъци прѣзъ извѣстни врѣме, прѣзъ което врѣме въ сазлжкитѣ не се направятъ опии подобрения, за да могатъ да станатъ плодоносни.

А. Блажевъ: Колео е опрѣдѣлила комисията?

Докладчикъ Н. Гимиджийски: 10 л. на декарь. (Гласове: Да се гласува!)

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Моли ония г. г. народни прѣдставители, които сж за приемане рѣшението на комисията, да се даде на селянитѣ отъ с. Алтхнѣ-чаиръ сазлжкѣтъ отъ 300 декара по 10 л. декарьтъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикъ Н. Гимиджийски: Г-да народни прѣдставители! Ще докладвамъ едно прошение, подадено отъ Димитра Вѣчваровъ, отъ гр. Одринъ, махала „Каикъ“, българинъ православенъ, бившъ учителъ. Въ това си прошение той казва, че слѣдъ

19½ годишна непрѣкъсната учителска дѣятелност, на 10 септември 1898 г. по наклеветиване билъ хвърленъ въ тъмница. По единъ или по другъ начинъ осѣденъ на дългогодишенъ затворъ, намѣрилъ е, макаръ и въ затвора, случай — съгласно съ нашия законъ за пенситѣ по гражданското вѣдомство, въ числото на които се впадатъ и онии на учителитѣ — да се отнесе къмъ Пловдивския окръженъ съдъ съ надлежнитѣ документи за учителствуването си, и окръжниятъ съдъ е рѣшилъ да му се отпусне, съгласно тоя законъ, надлежната пенсия за учителствуването му. Въ просбата си до окръжния съдъ той е поискалъ да му се признае пенсията, начиная отъ 1 декември 1900 г., откогато е билъ прѣстаналъ да получава учителската заплата; обаче, окръжниятъ съдъ билъ рѣшилъ, съгласно съ закона, да му се счита пенсията отъ деня на подаване просбата му въ съда, тъй като той въ двамѣсечния срокъ, който законътъ прѣдвижда, слѣдъ напушането учителската служба, не е подалъ просба до съда.

Независимо отъ туй, пенсионното управление му иска да внесе надлежнитѣ суми, които се припадатъ за одръжки прѣзъ онова врѣме, когато той не е могълъ да плаща, а още повече, че той нищо не е платилъ, тъй като учителствувалъ свѣсѣмъ на друго мѣсто. (Д. Петковъ: Значи, отъ Султанъ-Муралово врѣме!) Отпуснатата му сума отъ окръжния съдъ е въ размѣръ на 415 л. годишно. По настоящемъ той се намира въ затвора. Отъ българската община въ Одринъ той притежава свидѣтелство, че се намира въ свѣсѣмъ бѣдно положение, и отъ една страна сѣмейството му вѣнъ, а той въ затвора, трѣбва да се прѣпитава само съ отпуснатата сума отъ окръжния съдъ. Сумата, която трѣбва да даде въ пенсионния фондъ, се състои отъ 754 л. и 65 ст. Ако това не направи, то по мѣсечно ще му се спада отъ припадающата пенсия въ продължение на 5 години, съгласно закона за пенситѣ, до изплащането на тая сума и въ такъвъ случай годишната пенсия, респективно мѣсечната, ще бѣде намалена въ доста голѣмъ размѣръ отъ това, което слѣдва да получи. При това си положение, казва той, сѣмейството му ще се намѣри въ невъзможностъ да живѣе и заради това съ тази сѣщата просба проси: отъ една страна Народното Събрание да му признае пенсията отъ 1 декември 1900 г., именно отъ датата, когато той е прѣстаналъ да получава учителска заплата, и, второ, да му се дадатъ като едноврѣмenna помощъ 754 л., за да ги внесе въ пенсионния фондъ, та по този начинъ да има възможностъ съ слѣдующата се мѣсечна сума отъ 415 л. годишно да поминава сѣмейството му.

Комисията, като разгледа това прошение и като взе въ внимание, отъ една страна, че той се намира въ невъзможностъ съ своя физически и умственъ трудъ да поддържа сѣмейството си, тъй като е въ затвора на 15 години, отъ друга страна,

удостовѣрението отъ българската община въ Одринъ, че той се намира въ бѣдно положение, — взе това рѣшение. Първо, по въпроса да се счита пенсията му отъ 1 декември 1900 г. Върху този въпросъ комисията не можеше да рѣши нищо, тъй като сѣществува законъ и, слѣдователно, комисията счита, че Народното Събрание не може да измѣни по единиченъ случай закона. По втори въпросъ, относително пособие или едноврѣмenna помощъ, за да се даде възможностъ да живѣе сѣмейството му, рѣши, щото сумата 754 л. да му се отпусне като помощъ отъ държавното съкровище и тази сума да се внесе направо отъ хазната въ пенсионния фондъ.

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Има ли свѣдѣния, защо не е могълъ да даде заявление наврѣме?

Докладчикъ Н. Гимиджийски: Нѣма свѣдѣния, но самъ той казва, че се намиралъ въ затвора.

Министъръ М. Сарафовъ: Взехте ли свѣдѣния отъ пенсионното управление, защото, ако се не лѣжа, азъ направихъ едно смекчение на работата и половината отъ пенсията, мисля, че се отпуща.

Докладчикъ Н. Гимиджийски: Може да се отпуща и цѣлата.

Министъръ М. Сарафовъ: Цѣлата не можеше да се отпуща, защото пенсионниятъ фондъ искаше да се внесе. . .

Докладчикъ Н. Гимиджийски: Свѣдѣния отъ тамъ не сме искали, тъй като смѣтахме, че ако Събранието благоволи да отпусне сумата 750 л. тогазъ, значи, работата ще се улесни.

Министъръ Д-ръ А. Радевъ: Г-да прѣдставители! Ролкото се отнася до рѣшението на комисията, за да се счита пенсията му отъ 1900 г. . . (К. Мирски: Това не е рѣшавано!) Именно за това искамъ да кажа. То е право рѣшение на комисията, защото комисията по двѣ съображения не може да рѣши този въпросъ: първо, защото има рѣшение на сѣдилището и не е позволено Народното Събрание да измѣнява рѣшенията на сѣдилищата и, второ, то е противозаконно. Но вѣроятно — азъ като народенъ прѣдставител искамъ да кажа това нѣщо — вѣроятно, той е ималъ прѣпятствия форсе таежуре да даде въ срока заявлението си, защото ако е билъ подъ съдъ въ турския затворъ, въ това врѣме азъ не допускамъ, че му сж дали възможностъ да даде прошение въ сѣдилището и да иска пенсия, а, вѣроятно, той е успѣлъ да поиска пенсия слѣдъ като е билъ осѣденъ и малко по-голѣма свобода е ималъ да дава заявления. (Докладчикъ Н. Гимиджийски: Тѣй казва!) Не е злѣ, ако погледнемъ тъй на работата: да се подложи на пенсионния свѣтъ да изучи какъ стои въпросътъ, защо е закъсѣлъ,

та пенсионниятъ съвѣтъ по своему може да вземе нѣкакво рѣшение. По втория въпросъ комисията право е рѣшила и ето защо. Ние да опростимъ 750 л. да не внесе въ фонда, не можемъ да направимъ, защото фондътъ е частно имущество и този фондъ принадлежи на чиновникитѣ, образуванъ е отъ тѣхнитѣ одръжки; значи, не можемъ да го намаляваме съ наше рѣшение. Можемъ да го увеличаваме, но да го намаляваме, нѣмаме право. Та остава въпросътъ Народното Събрание да направи една проста гратификация, една помощ да даде.

Тѣй щото, азъ бихъ предложилъ, въпросътъ, както го е рѣшила комисията, да се прѣпрати да го изучи пенсионното отдѣление за издаване свое-врѣменно заявление отъ просителя до съдилището, а другото остава на Народното Събрание, ако желае, да отпусне тази помощъ отъ 754 л.

Министъръ М. Сарафовъ: Ако се рѣши отъ Народното Събрание да се даде тази помощъ, ще трѣбва да се впише въ бюджета. (К. Мирски: Разбира се!) За да не става това нѣщо, азъ бихъ прѣпоръчалъ на Народното Събрание да вземе друго едно рѣшение: да го прати въ Министерството на Външнитѣ Работи и Изповѣданията, за да прѣдвиди то сумата въ параграфа за помощитѣ, които дава това министерство.

К. Мирски: Съгласни.

А. Каназирски: Сѣ едно. Ами ако не прѣдвиди?

К. Мирски: Ние рѣшаваме да се прѣдвиди! Събранието одобрява мнѣнието на г. министра.

Докладчикъ Н. Гимиджийски: Отъ името на комисията тоже съмъ съгласенъ.

Министъръ М. Сарафовъ: Да се прати въ Министерството на Външнитѣ Работи и Изповѣданията, за да се удовлетвори.

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Ония господа, които сѣ за изпращане това прошение въ Министерството на Външнитѣ Работи и Изповѣданията съ поправката на г. Министра на Правосъдното и г. Министра на Финанситѣ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Събранието приема.

Г-да! Врѣмето е напрѣдвало, затова ще вдигна засѣданието. За понедѣлникъ дневниятъ редъ е нареденъ.

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Засѣданието се вдига!

(Вдигнато въ 7 ч. и 40 м. послѣ пладнѣ.)

Прѣседателъ: Д. Цанковъ.

Подпрѣседатели: { Д. К. Поповъ.
А. Франгя.

Секретаръ: П. Ковачевъ.

Началникъ на Стенографическото бюро: Т. Гълъбовъ.